

fuzinar

Leto XVIII

Ravne na Koroškem, 15. julija 1981

Št. 13

Veličastno je biti del velike, napredne celote

Tov. Olga Radović, delegatka železarne na 3. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije, je iz Beograda še v času kongresa poslala pozdrave kolektivu. Iz njene poročila pa povzemamo v kratkem najbolj bistveno.

Glede na naše sporočilo kongresu sem se vključila v delo 3.

komisije s tematskim področjem »Združeni delavci v delegatskem sistemu«. Zaradi prevelikega števila prijavljenih diskutantov (okoli 160) smo morali dovoljenih 10 minut za diskusijo še skrajšati. Ker niti drugi dan popoldne nisem prišla na vrsto za ustno diskusijo, sem jo oddala v

pisni obliki kot še 45 delegatov. Torej je naša diskusija sestavni del kongresnih dokumentov. Podobne ugotovitve kot mi so v svojih diskusijah navedli tudi drugi delegati iz različnih republik, pokrajin in dejavnosti.

Najzanimivejše so se mi zdele teme:

- Vključevanje strokovnjakov v delovanje delegatskega sistema
- Uresničevanje samoupravnega prava v naši družbi
- Mesto strokovne in znanstvene informacije v sistemu informiranja
- Definicija pojma nezaposlenosti
- Uvajanje zamenljivega delegata
- Delovanje delegatskega sistema v pomorstvu
- Študenti in delegatski sistem
- Položaj družine v združenem delu
- Kultura in združeno delo
- Vloga vodilnih struktur v delegatskem sistemu

— Vloga prosvetnih delavcev v delegatskem sistemu (poudarek na vzgoji)

— Eden notranjih vzrokov za stanje na Kosovu so neurejeni samoupravni odnosi na nekaterih šolah in v delovnih organizacijah.

Iz dopolnjenega predloga resolucije se vidi, da so v veliki večini upoštevani predlogi in podarki delegatov diskutantov.

Naj naštejemo samo nekatere:

— pomen vloge družbenopolitičnih organizacij pri izvajanju socialističnega samoupravljanja in delegatskega sistema

— večja doslednost pri izvajanju individualne in kolektivne odgovornosti

— nužnost, da nosilci funkcij politične oblasti opravljajo te funkcije dosledno v interesu samoupravljanja (diskusija tov. Hafnerja)

— da izvršilci in upravni organi ter drugi predlagatelji sklepov pripravljajo predloge z al-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ziva piramida

Iz dela skupnih organov upravljanja

SEJA DS ŽELEZARNE

Člani osrednjega DS v železar- ni so na svoji 4 seji, 19. 6., naj- prej sprejeli poročila o izvajanju sklepov in o problematiki deviz- nega bilansiranja v letu 1981. V zvezi s tem so pozvali vse samo- upravne organe tozgov in delov- nih skupnosti, da okrepe poslo- vodnega odbora za področje de- vizne problematike in gibanja izvoza dosledno izvajajo.

DS je menil, da je osnutek srednjeročnega načrta Interne banke SZ za obdobje 1981—85 sprejemljiv in nanj ni dal spre- minjalnih predlogov. Ugotov- il je, da je načrt stopnje aku- mulativnosti za železarno Rav- ne realen, treba pa je preveriti upravičenost predlaganega 100% povečanja števila zaposlenih v Interni banki in upravičenost 4 starih milijard za poslovno zgradbo.

S sprejetjem sklepa o pripravi dolgoročnega skupnega plana

razvoja tozgov in delovnih skup- nosti v sestavi železarne Ravne za obdobje do leta 2000 je DS sprožil postopek za pripravo te- ga plana. Zanj je zadolžil poslo- vodni odbor, in določil septem- ber 1983, ko morajo DS tozgov in DS železarne skupni plan z na- kazanim razvojem posameznih tozgov in delovnih skupnosti dobiti.

DS je sprejel tudi predlog srednjeročnega plana in predlog SaS o združevanju dela in sred- stev za izvajanje projekta »TOZD in uspešno gospodarjenje« ter sklenil sprejeti nalogo »Raziska- ve in dopolnitve na področju skupnega prihodka, svobodne menjave in razporejanje čistega dohodka«. Kot delegata ŽR v projektne svetle je imenoval Ivana Žagarja, Alojza Janežiča pa kot delegata ŽR še za eno

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

ternativami in možnostmi za izbiro (tudi naša diskusija)

- širše uporabljati in uveljavljati institut zamenljivega delegata (tudi naša diskusija)
- vloga samoupravne delavske kontrole pri odkrivanju raznih deformacij in zlorab, varovanje družbene lastnine, samoupravnih pravic delavcev, uresničevanje zakonskih norm, družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov.

Iz množine problemov, ki so bili izraženi v diskusijah, sem razumela, da se vsi zavedamo težav pri vsakdanjem delu in razvijanju socialističnega samoupravljanja. Vemo, da hodimo po jasno začrtani poti, da pa pogosto ne izvajamo tega, za kar smo se odločili in dogovorili. Med drugim je to razlog, da smo zašli v take težave na gospodarskem področju in medsebojnih odnosih. Bolj kot kdajkoli želimo vse probleme čimprej rešiti in naprej izgrajevati naš sistem samoupravljanja. Zavedamo se, da je povsod tam, kjer so neurejeni samoupravni odnosi in slabo delujejo družbenopolitične organizacije, ugodno mesto za delovanje našemu sistemu sovražnih sil. S poudarkom na osebni odgovornosti in jasno za-

črtanih ciljih mora vsakdo v svoji sredini vestno izpolnjevati svoje obveznosti. Le tako bomo odpravili večino težav, ki nas trenutno pestijo in ki se bodo pojavljale tudi v prihodnje. Tu imamo še ogromne rezerve. V tem trenutku se tudi zelo močno zavedamo, kaj pomeni za nas bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti. To je bilo čutiti v vseh diskusijah, referatih, pogovorih, kongresnih dokumentih, spontanah aplavzih, skratka, že v sami prisotnosti delegatov v kongresni dvorani.

Nekaj veličastnega je v tem, da si kot človek in delavec del neke celote, ki dela in se bori za humane odnose med ljudmi doma in v svetu, za boljši danes in jutri, za človeka, delavca. To sem čutila v kongresni dvorani med ljudmi, ki so zastopali ves delavski razred Jugoslavije. Tisti trenutek mi je bilo žal, da tega ne morete občutiti tudi vi, delavke in delavci, ki ste me izbrali za svojega delegata in mi s tem izkazali veliko čast in zaupanje.

Zaradi vsega, kar smo v železarni do zdaj storili in še nameravamo, sem zelo ponosna, da pripadam prav temu kolektivu.

Olga Radović

Iz dela skupnih organov upravljanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

mandatno dobo v svet komunalnega podjetja Ravne.

DS je soglašal, da se novo ustanovljena izobraževalna organizacija, ki je nastala po združitvi šolskega centra in gimnazije na Ravnah, imenuje »Srednja šola tehniško-naravoslovne in pedagoške usmeritve Ravne na Koroškem«. Predlagajo pa, da pristojni razmislijo o poimenovanju te šole po neki zaslužni osebnosti.

Iz sredstev za skupne investicijske potrebe bodo po dovoljenju DS namenili 3.000.000 din za plačilo pogodbe Arhitektne biroju Ljubljana (za izdelavo izvedbene dokumentacije za halo mehanske obdelave projekta

KAPELA). Ta znesek se mora po koncu finančne konstrukcije za projekt KAPELA vrniti na projekt — NAMEN SKUPNE POTREBE.

Po mnenju članov DS morajo DPO in drugi pristojni dejavniki razmisliti, kako bi se pokojnemu tov. Mahorčiču ustrezno spominsko oddolžili za zasluge pri razvoju železarne, šolskega centra in gimnazije.

DS soglašal z imenovanjem Jožeta Borštnerja za ravnatelja tozda PII, Mitje Šipka za ravnatelja tozda kontrola kakovosti in Jožeta Šaterja za ravnatelja tozda družbeni standard.

(Vir: sklepi in stališča 4. seje DS železarne)

SEJA DS SOZD

8. seja DS SOZD Slovenske železarne je bila 1. julija v Verigi Lesce.

Na njej so obravnavali in sprejeli srednjeročni plan SOZD. Navajamo nekaj števil iz njega:

- skupna predračunska vrednost znaša 20,3 milijarde din
- proizvodnja grodlja bo v letih 1981—84 znašala nekaj več kot 200.000 ton letno
- proizvodnja jekla se bo s sedanjih 781.000 ton povečala za 200.000 ton letno
- proizvodnja končnih izdelkov se bo povečala s sedanjih 782.000 ton na 928.000 ton
- izvoz se bo povečal za 63%: s sedanjih 88.000 ton na 144.000 ton
- vrednost izvoza se bo povečala s sedanjih 2 milijard na 4,2 milijardi din
- vrednost uvoza se bo povečala za 75% (v letu 1981 znaša lastni neposredni izvoz dobrih

60 % uvoza, leta 1985 pa bo znašal 75 % uvoza; z lastnim izvozom bomo v 5-letnem razdobju pokrivali 86 % potreb po reprodukcijskem materialu)

- vrednost v združevanju deviz bo približno 29,7 milijarde din (21,4 milijarde od tega bo deviznih izdatkov za uvoz materiala, opreme in storitev)

- število zaposlenih se bo povečalo za 1,6 %

- celotni prihodek se bo povečal za 73 %, dohodek za 28 % (v naši železarni predvidevajo 43-odstotno povečanje), čisti dohodek za 24 %, družbeni proizvod za 36 % ali 8 % letno, amortizacija za 73 %, realni OD za 16 % ali 15 % letno na zaposlenega, storilnost za 9 %

- medsebojne dobave se bodo povečale s sedanjih 56.000 ton na 74.000 ton.

DS je sprejel in obravnaval srednjeročni plan delovne skup-

PREJELI SMO:

Razmišljanje o Titu

V najlepšem mesecu mladosti si odšel od nas; pogumno, hrabro, kot pred mnogimi leti, ko si stopal na čelu kolone in vodil naše borbe v krvave boje.

Upali smo in trepetali zate. Da vse bo bolje, smo si govorili, a usoda je hotela drugače. Tvoja smrt nas je hudo prizadela, saj vemo, da si hotel še marsikaj dokončati, a bolezen te je prehitela v času tvoje ustvarjalnosti.

Mnogo dobrega in lepega smo dedovali za teboj. Pridobil si ugled naše države v svetu, kjer imamo prijatelje na vseh poteh, a le po tvoji zaslugi in zaradi tvoje trdne in močne volje.

Na konferencah si zblíževal sovražne si države, govoril si o miru, boril si se proti rasni diskriminaciji, lakoti, nasilju, oborožitvam. S svojimi besedami si učinkoval na ljudi bolje kot kdorkoli z dejanji. Hvaležni smo ti za vse in obljublamo ti, da bomo hodili po tvoji poti in izpolnjevali tvoje naloge. Danes, po letu dni tvoje smrti, je kot takrat, ko si bil med nami, čeprav se zavedamo in občutimo tvojo odsotnost, vendar v naših srcih še živiš in boš vedno živel kot junak vseh časov.

Slava ti!

Rozka Janota

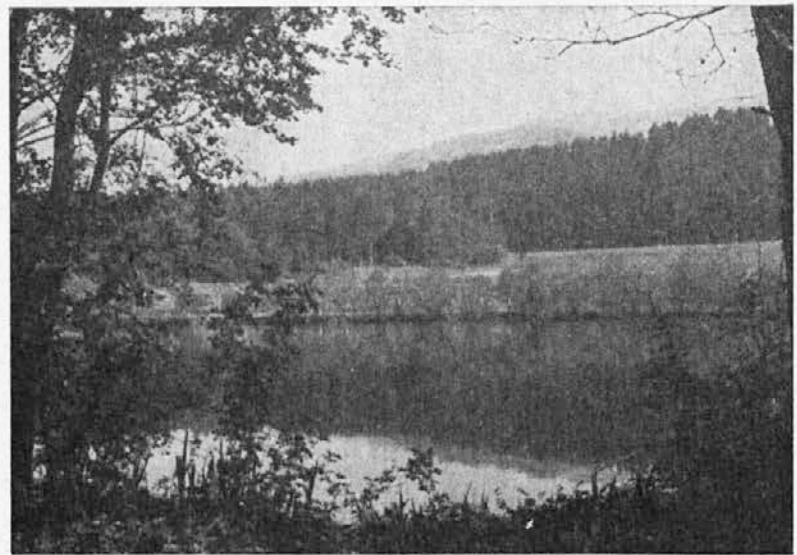
nosti skupnih služb SOZD, združenih sredstev za poslovne dejavnosti in združenih sredstev sklada skupne porabe. Seznanil se je s srednjeročnim planom Interne banke, obravnaval devizno problematiko, pregledal izvajanje plana medsebojnih dobav v SZ in sprejel več ukrepov za njihovo izboljšanje.

Delegati DS so se seznanili s programom svojega dela do konca leta 1981 ter z investicijskim programom v železarni Štore (za tozda livarna strojne litine), v Verigi Lesce (rekonstrukcija pocinkovalnice v tozdu valjarna ter izgradnja čistilne naprave), v

železarni Ravne (posodobitev tozda pnevmatični stroji) ter v Žični Celje (prostorska sanacija). Seznanjeni so bili s predlogom soglasja za sovlaganje iz združenih sredstev SOZD (za modernizacijo in dopolnitev kapacitet za proizvodnjo pomožnih livarsko metalurških sredstev).

O tem, ali so člani DS SOZD soglašali s takim investicijskim programom, in o njihovih pripombah na točke dnevnega reda vas bomo seznanili v eni od naslednjih števil Informativnega fužinarja.

(Vir: gradivo za 8. sejo DS SOZD)

Dravska razglednica

SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

V prvi polovici junija je imel odbor samoupravne delavske kontrole v železarni svojo 1. sejo. Tri točke dnevnega reda so delegati na njej soglasno sprejeli.

Po poročilu predsednika starega odbora in sekretarja skupnih organov upravljanja so ugotovili, da bo delo novega odbora uspešnejše le, če bo bolj sistematično.

Na predlog izvršnega odbora konference OO sindikata so nato za predsednika odbora soglasno

izvolili Jožeta Zorčiča iz jeklovleka, za njegovega namestnika pa Alojza Goligranca iz delovne skupnosti za gospodarjenje.

Člani odbora so se nato seznanili z izvlečkom iz statuta DO, ki se nanaša na samoupravno delavsko kontrolo. Po njem je organ samoupravne delavske kontrole DO skupni organ delavske kontrole. Oblikuje se iz delegatov vsakega tozda in skupnih služb. Usklajuje delo komisij delavske kontrole v DO, izvaja sklepe DS s področja de-

lavske kontrole, neposredno nadzoruje uresničevanje SaS in drugih samoupravnih splošnih listin DO, izvajanje sklepov DS ter uporabo sredstev poslovanja in finančno-materialno stanje DO.

Delegati odbora samoupravne delavske kontrole so se seznanili tudi z osnutkom programa dela

za II. polletje 1981 ter s pripombami poslovnega odbora in IO konference sindikata nanj. Dogovorili so se že za izvajanje prve naloge iz tega programa — za analizo zadovoljevanja internih medsebojnih dobav.

(Vir: zapisnik 1. seje odbora samoupravne delavske kontrole)

Majska nabava in prodaja doma, uvoz, izvoz

NABAVA

Slaba preskrba s starim železom, livarskim peskom, z materiali, odpornimi proti ognju, olji in mazivi se je v II. kvartalu razširila še na sinterdolomit, ki tako spravlja v nevarnost proizvodnjo v tozdu jeklarna. Nadaljuje se tudi nestalna preskrba z izdelki črne metalurgije, izdelki iz kooperacije, z utenzilijami, vijačnim blagom ter izdelki barvnih kovin in podobno.

PRODAJA DOMA

TOZD JEKLOLIVARNA. Z visoko produktivnim asortimanom in tudi na račun večjih zaostankov je TOZD kljub pomanjkanju delovne sile načrt prodaje na domačem trgu znatno presegl.

TOZD VALJARNA. Za nedoseganje predvidenega plana gre, kar je največ krivo pomanjkanje

vložka. Finančni rezultat pokriva TOZD z večjo prodajo profilov, katerih zaostanki se zmanjšujejo.

TOZD KOVAČNICA. TOZD zaostaja s prodajo visoko legiranega asortimana zaradi okvare vakuumске naprave v TOZD jeklarna. Znatno boljši pa je bil finančni rezultat.

TOZD JEKLOVLEK. Prodaja izdelkov se je tudi po asortimanu približala predvidenemu načrtu (brušeno jeklo, vlečena žica). Proizvodnja luščenih izdelkov pa je precej pod predvidenim planom zaradi remonta luščilnega stroja.

TOZD ORODJARNA. TOZD je dosegla mesečno realizacijo le v višini 94 odst. Realizacija pri orodju za plastično predelavo je zadovoljiva, medtem ko zaostaja pri proizvodnji delov za stroje in pri opravljenih storitvah, kar

pa precej vpliva na skupno doseženo realizacijo.

TOZD STROJI IN DELI. Mesečno načrtovano realizacijo je TOZD presegla za 44 odst. Zasedenost z naročili po posameznih skupinah proizvodov je zadovoljiva, precej pa kupci posredujejo zaradi neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti.

TOZD INDUSTRIJSKI NOZI. TOZD beleži v komulativi dobre prodajne rezultate na domačem trgu. Kljub temu pa prihajajo dnevno urgence, saj zato, ker dajemo prednost izvozu, ni možno izpolniti vseh pogodbenih obveznosti na domačem trgu.

TOZD PNEVMATISNI STROJI. Mesečno načrtovano realizacijo je TOZD presegla za 22 odst. Zasedenost z naročili je zadovoljiva. Dobave potekajo po vnaprej predvidenem planu glede na količino posameznih orodij. Problemi pa se pojavljajo pri dobavah vrtnih svedrov, saj primanjkuje votlosvedrnega jekla iz uvoza.

TOZD VZMETARNA. TOZD je presegla mesečno načrtovano realizacijo na domačem trgu za 16 odst. Povpraševanje po tovrstni proizvodnji presega možnosti proizvodnje.

TOZD RO PREVALJE. Mesečno načrtovano realizacijo je TOZD presegla za 22 odst. Zasedenost z naročili je zadovoljiva, vendar je proizvodnja precej razdrobljena.

UVOZ

V tem mesecu smo spraznili devizne račune. Terminski nakupi, ki so jih na SOZD Slovenske železarne prejeli od gospodarskih bank, bi morali biti vrnjeni. Ker pa nimamo sredstev na deviznih računih, jih tudi vračati ne moremo. Iz rebalansa oziroma čl. 13 SaS SISEOT je bilo prek SŽ prijavljenih nekaj najnujnejših količin ferolegur, delno grafitnih elektrod, z devizami kot plačilnim sredstvom pa niso pokrite.

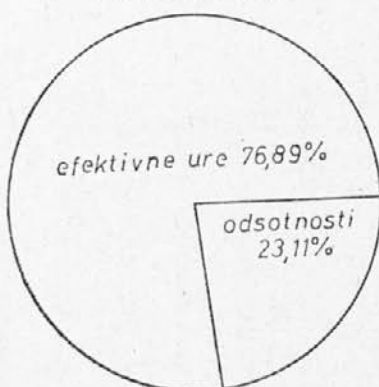
Ob koncu meseca smo prejeli tudi sklepe SISEOT za uvoz opreme za nedokončane objekte: jeklarno, jeklolivarno in kovačnico. Te bo treba prav tako devizno pokriti s pravicami in devizami.

V maju je bilo spremenjenih nekaj deviznih režimov iz dose-

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA
V ŽELEZARNI MAJA 1981

ODSOTNOSTI 23,11 %

danjega deviznega kontingenta na prosti uvoz. Med temi so brusne plošče in pretežni del reprodukcijskega blaga za stiskalnice. Na DK je še nadalje ostal pretežni del orodja, ki ga za našo proizvodnjo potrebujemo in ki nam že leta dela preglavice.

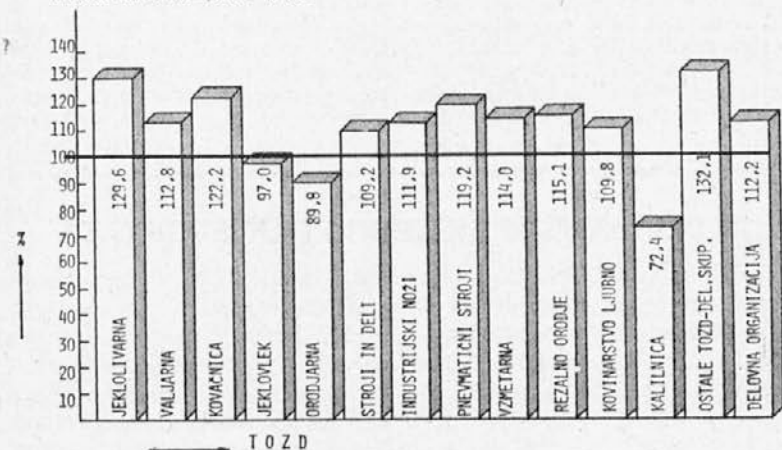
Devizni režimi so potrebovali spremembo, ker v taki meri kot pred tem domače proizvodnje ne ščitijo več — saj za uvoz ni razpoložljivih deviznih sredstev.

V maju so bile težave pri niklju, ki je prepozno prišel iz

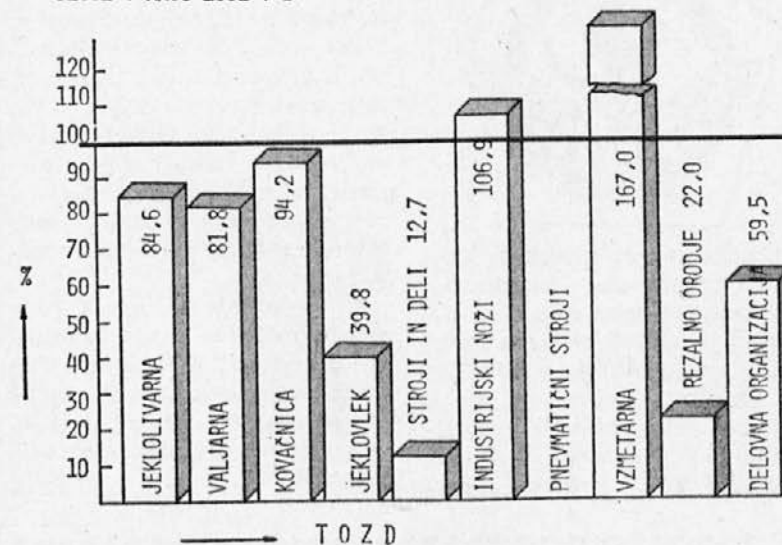
Poraba energije v železarni maja 1981

el. energija (MWh)	17.640
tekoča goriva (t)	15
mazut (t)	1.830
zemeljski plin (000 m³)	2.397
utekočinjeni plin (t)	25

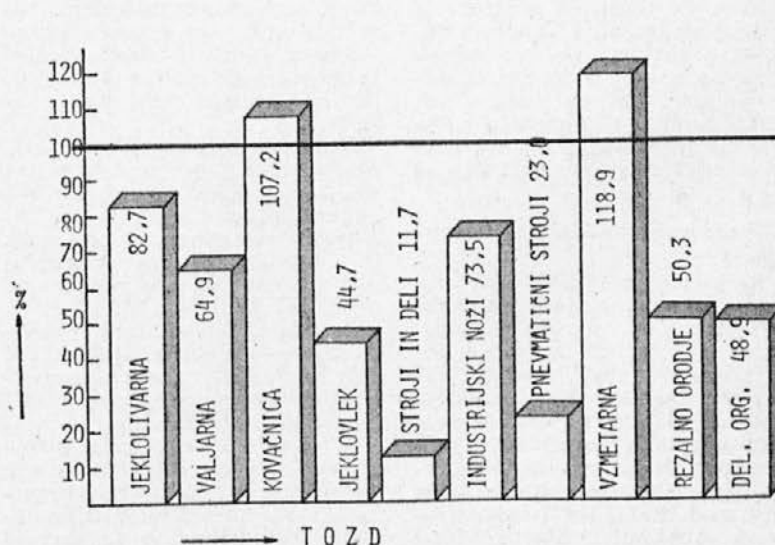
FAKTURIRANA REALIZACIJA V APRILU

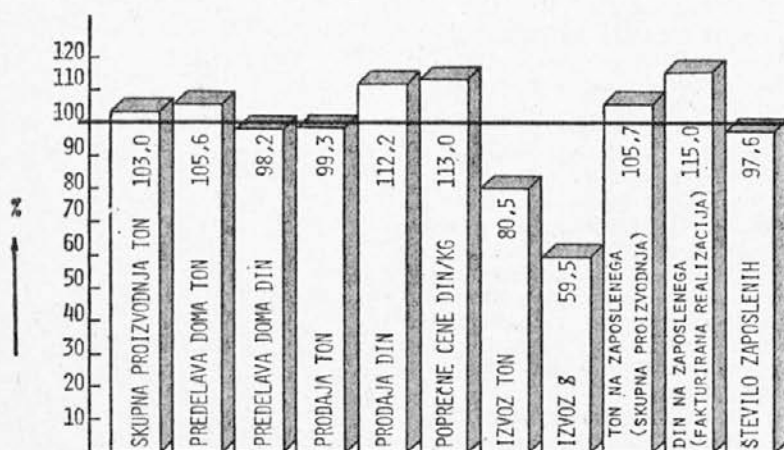
IZVOZ V MAJU 1981 V %

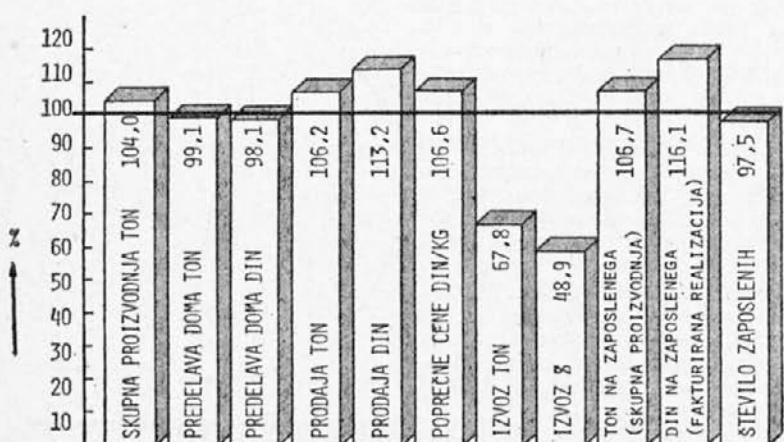
IZVOZ V OBDOBJU JANUAR - MAJ 1981 V %

DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V DO ZA MESEC MAJ 1981

DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V DO ZA OBDOBJE JANUAR - MAJ 1981

ZSSR. Težave pa so bile tudi pri večini drugih surovin (feromolibden, fero vanadij in volfram).

IZVOZ

V minulem mesecu je bil izvoz dosežen v višini 59,5 odst. Za isto obdobje je na konvertibilnem področju dosežen izvoz s 70 odst. V maju je bilo sklenjenih nekaj

novih pogodb za valjano, brušeno in kovano paličasto jeklo ter industrijske nože.

Dobavne termine smo prekoracevali tudi v maju. Če bi se posamezne TOZD bolj držale sklenjenih dobavnih rokov, ne bi prihajalo do stalnih nevšečnosti s kupci in tudi izpolnitev planiranega izvoza bi bila ugodnejša.

nastopanje tako na ravni železarn, sozda in širše.

Takoj je treba izdelati pregled vrednosti proizvodov, ki jih izvažamo, in nato proizvodnjo najbolj interesantnih razširiti. Temu moramo podrediti medsebojno usklajevanje programov in dela posameznih tozdov v železarni.

IO konference OOS ŽR vztraja pri zaključkih svoje 26. seje, predvsem pri stališču, da je treba pri oblikovanju mase sredstev za OD za TOZD — izvoznika upoštevati dejanski izpad dohodka zaradi izvoza in ga prišteti k dohodku pri izračunu produktivnosti ter ekonomičnosti. Ob tem je nujno preveriti, kako izvozne premije v trenutni situaciji vplivajo na rast dohodka.

Napeti je treba vse sile, da skrajšamo roke za plačilo izvoženih proizvodov.

Veliko večji poudarek moramo dati kvaliteti proizvodov in zmanjšati reklamacije na minimum (predvsem odpremljeno robo), kajti s tem si zmanjšujemo ugled in izgublamo kupce.

Čimprej se moramo lotiti dolgoročne strategije izvoza. Treba je čimprej sanirati nastalo stanje v TOZD armature — Muta, definirati proizvodni program in pospešiti osvojitve tehnologije ter usposobitev kadrov.

Ob izvoznih prizadevanjih ne moremo zanemariti domačih kupcev, s katerimi se moramo še bolj povezati in podvzeti ukrepe za izpolnitev obveznosti do njih. Predvsem moramo pozornost posvetiti tistim, ki tudi sami izvažajo.

Nujno moramo pospešiti akcijo za pridobivanje deviz od naših kupcev, ki izvažajo, z organizirano akcijo na terenu in iskati podporo tako pri DPO kot pri odgovornih organih DPS in širše.

V izvozna prizadevanja in prizadevanja za realizacijo planskih ciljev se moramo vključiti vsi de-

Fotogram I

lavci železarn, posebej pa še DPO, ki so dolžne skrbeti za ustrezno klimo, da bi te zahtevne naloge lahko v celoti izpolnili. IO konference zato poziva vse OOS železarn, da skupaj z drugimi začnejo pospešene aktivnosti za izvedbo dogovorjenih nalog.

O delu sindikata

SINDIKAT O IZVOZU

IO konference OO ZS železarn Ravne je 19. 6. 1981 obravnavala naše devizno uravnavanje v letu 1981 (gradivo za DS železarn). Po temeljiti razpravi je sprejel vrsto stališč in pozval delavski svet DO in vse samoupravne organe v tozdih in del. skupnostih, naj na podlagi teh stališč konkretno ukrepajo, določijo nosilce nalog, postavijo roke in opredelijo odgovornost v skladu z njimi.

V povzetku so stališča naslednja:

IO konference OOS železarn Ravne v celoti podpira predlagano aktivnost in ukrepe za doseganje planiranega izvoza po količini in vrednosti. Bolj je treba precizirati vzroke, ki pogojujejo neizvajanje plana izvoza, ker bo le tako mogoča učinkovita akcija. S sedanjo samoupravno organiziranostjo in delitvijo dela med TOZD RPT, komercialno in skupnimi službami SOZD

SŽ ter z drugimi moremo prebroditi obstoječe neugodno stanje na področju izvoza.

V železarni imamo dva oddelka za raziskavo trga, katerih rezultati nam niso v celoti znani. Glede na stanje bi morali sprejeti ukrepe o delovanju teh oddelkov in pospešiti raziskovanje tržišča.

Nujno je treba izdelati akcijski program ukrepov za izboljšanje stanja, določiti nosilce in roke ter opredeliti kontrolo nad realizacijo zastavljenega programa in odgovornosti zanj. Program naj zajema skupne naloge na ravni DO in naloge TOZD RPT, komercialne, poslovnega odbora in skupnih služb SOZD SŽ. V skladu z njim je treba pripraviti akcijske programe v vseh TOZD in delovnih skupnostih.

V izvozna prizadevanja je treba vključiti vse subjekte našega gospodarstva, predvsem Gospodarsko zbornico ter izvršilne organe DPS. Obvezno je skupno

ZASLUŽNEJŠIM SREBRNI ZNAK SINDIKATA

Občinski svet ZSS Ravne na Koroškem je na svečani seji v počastitev dneva samoupravljalcev, ki je bila 25. junija v Titovem domu na Ravnah, podelil 15

srebrnih znakov sindikata najbolj prizadevnim sindikalnim delavcem in trem osnovnim organizacijam ZSS, Srebrne znake sindikatov Slovenije v letu 1981 so prejeli:

Osnovna organizacija sindikata rudnika Mežica, TOZD elmont, OO ZSS TOZD konfekcija Pre-

valje in OO ZSS železarn Ravne, TOZD SGV.

Med posamezniki pa so znake prejeli: Anica Predikaka in Viktor Germadnik iz rudnika Mežica, Elvira Vastl, Merx, TOZD prodaja Ravne, Vinko Božič, SSS Ravne, Štefan Pogorevc in Karel Lang, TOZD Gradis Ravne, Jerica Vidmajer, Instalater Prevalje, Julka Dren, železarna Ravne, TOZD valjarna, Ivan Pungartnik, železarna Ravne, TOZD RPT, Franc Gostenčnik, železarna Ravne, TOZD jeklarna, Alojz Golgranc, železarna Ravne, del. skup. za gospodarjenje, in Alojz Ovnič, tovarna lesovine in lepenke Prevalje.

Na slavnostni seji je o 3. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije spregovoril delegat Jože Logar iz temeljne organizacije kmetov Ravne. Sprejeli pa so tudi usmeritve za uresničitev sprejetih stališč.

F. R.

Politična misel v delovni obleki

ODKRIT POGOVOR Z VALJARJEM

V TOZD valjarna, oddelku srednje in lahke proge, kjer noč in dan skozi valje švigajo jeklene kače, smo srečali delovodjo Laza Miševskega, člana OO ZKS tega tozda.

»Preden sem leta 1969 pričel obiskovati delovodsko šolo na Ravnah, sem delal kot ogrevalnik globinskih peči pri blumingu. Sicer pa v valjarni delam že dobrih šestnajst let. Član ZK sem postal 1970. leta, leto dni prej, preden sem končal delovodsko šolo. Komunist nisem postal zato, da bi dobil boljše delo, ampak ker res čutim kot komunist. Izhajam iz družine, ki ima že od nekdaj razčiščene poglede. Čeprav je bila naša družina velika in siromašna, smo vsi od prvega do zadnjega dobro vedeli, zakaj se je bilo treba boriti. V NOB so bili iz naše družine oče in štirje bratje,« se je predstavil Lazo, po rodu Makedonec.

V valjarni je kljub nekaterim posodobitvam še vedno precej težkega fizičnega dela. Valjarji morajo svoje delo opravljati v prahu, ropotu in pri visokih temperaturah. V teh vročih dnevih pri mnogih delih ni dovolj delavcev. O tem Lazo:

»Ko v valjarni, prične kuhati, se odstotek prisotnosti na delu prične nižati. Takrat precej več delavcev zboli. Precej je poklicnih obolenj, mnogo pa je takih, ki se v vročih dnevih z odhodom v bolniško ognejo dela. O tem, da zadnje čase precej bolujejo valjarji, smo nekajkrat spregovorili tudi komunisti v osnovni partijski organizaciji. Da bi prišli do konkretnih vzrokov, si je nekatera dela ogledal celo zdravnik. Do kakšnih rezultatov je prišel, ne vem. O teh so bili seznanjeni vodilni v tozdu. Odgovor bom zahteval na seji OO ZK, saj tudi na, moji izmeni delavci večkrat bolujejo. Nekateri pa tudi sprašujejo, zakaj tolikšen odstotek bolniške.«

Na tretji izmeni (pravijo ji kar izmena Laza Miševskega) je zaposlenih 24 delavcev. Med njimi

je član ZK samo tov. Miševski.

»Kljub temu, da so delavci na moji izmeni odrasli in zreli ljudje, je z njimi težko delati. Ne zato, ker ne bi bili dobri delavci in tovariši, ampak nasploh je težko delati z ljudmi. Če si predober z delavci, to znajo nekateri hitro izkoristiti. Če pa si prestrog, spet ni dobro za delovodjo in vso izmeno. Mislim, da najbolje uspeva tisti delovodja, ki je izbral srednjo pot, ki ni enostranski in ki vselej upošteva življenjske težave. Taki mojstri bi morali biti v vseh težkih obratih. Ali so, je težko reči. Mislim, da smo v izmeni zadovoljni drug z drugim. Včasih resda nekoliko dvignem glas, a me delavci razumejo. Tudi mojstri smo le ljudje.«

Dobri delovni in tovariški odnosi, kakršne je opisal tov. Lazo, so nedvomno prispevali, da je valjarna ena izmed tistih temeljnih organizacij, ki že leta kljub težavam dobro posluje. Da bodo delovni uspehi tudi v prihodnje zadovoljivi, bi po besedah tov. Miševskega bilo treba posodobiti strojni park, tako da bo odpravljeno najtežje delo. Poskrbeti bi bilo treba za bolj ažurno organizacijo dela. Dogaja se namreč, da se včasih v osmih urah večkrat menja program. Kaj to pomeni za tozd in valjarje, ki zaradi takšne organizacije kolnejo, vsi vedo. Kazalo pa bi izboljšati tudi delovno disciplino.

»Da v železarni zadnje čase nedisciplinirano raste, (o tem je spregovoril tudi tov. Jovanov), se premalo zavedamo. Tov. Jovanov je povedal resnico. Res smo za nedisciplino krivi mojstri v tozdih, ne pa vratarji. Premalo smo strogi in dosledni pri nadzoru delavcev. Ne mislim se zagovarjati, če povem, da morajo moji valjarji še delati, medtem ko mnogi že gredo proti vratarju. Če bi vsi tako delali, torej če bi se držali ure, ne bi bilo toliko delavcev predčasno pri vratarju, kot jih je,« je sklenil tov. Miševski.

imeli še slabo disciplino, ne vem, kako bi bilo. Saj se tu in tam pojavijo lažje kršitve, a ne vplivajo na produktivnost tozda.«

Zdravko Petek je nato še spregovoril o delovanju OO ZK.

»Politično delo naše OO ZK je pestro, saj si komunisti vselej odkrito povemo, kaj ni v redu in je treba odpraviti. Že pred časom smo se dogovorili, kako bomo izvajali sklepe in stališča

predvsem pa v OO ZK, veliko skrb posvečamo pravočasnemu in resničnemu informiranju. Mislim, da smo lahko s stanjem na tem področju zadovoljni. Nismo pa povsem zadovoljni z delom delegacij SIS in delegatov. Še vedno se namreč dogaja, da v TOZD ne dobimo povratnih informacij. Po oceni delovanja sistema smo se komunisti in sindikalni delavci domenili, da mo-

Ravnanje krožnih
žag

OO ZK, ZSS in ZSMS. Tako danes skoraj nimamo primera, da se napotki družbenopolitičnih organizacij ne bi uporabljali. Tudi v naši temeljni organizaciji,

rajo vse družbenopolitične organizacije analizirati vzroke, ki vplivajo na delo delegacij in delegatov.«

Franc Rotar

O „nadurnem delu“ nekoliko drugače

Preveč je opravljenih ur izven rednega delovnega časa in temu primerno izplačanih osebnih dohodkov, smo pravkar dokaj enotno ugotovili. Da ne bomo tu in tam še delali po rednem šihu, je prav tako nesporno. Nihče se tudi ni zaklel na planiran fond delovnega časa kot delavčeve pravice in obveznosti. Brez zadrege so ponekod povedali, da bi z drastičnim zmanjšanjem nadurnega dela stalnim »nadurnikom« padel osebni dohodek (mar delamo po šihu tudi zato?) Pa vendar ni bilo kaj pravi kritične ocene vzrokov za nadurno delo, še manj je bilo opaziti oceno učinka takega dela. V marsikateri delovni sredini se je razprava končala pri zoževanju poplačilnih za odrejanje nadurnega dela. Iz tega sklepamo, da so bila ta delegirana (ali pa tudi ne) na več ravni odločanja. To sicer ni nepomembno, toda zagotovo ni osrednje vprašanje dela prek polnega delovnega časa.

Bolj kot povedano me je k razmišljanju o nadurnem delu vzbudil povod za razpravo. Menda ni bilo temeljne organizacije ali delovne skupnosti, kjer ne bi razprave začeli nekako takole: »Na zahtevo družbenega pravobranilca samoupravljanja moramo...« Res je, razpravo je zahteval pravobranilec, toda z gledišča zaposlovanja novih delavcev. Tu pa se v železarni kaj prida ne bo dalo storiti. Zakaj? Nadure delamo največ zato, ker je marsikatero delo vezano na mesečne konice, odsotnost z dela ni nepomembna, redni delovni čas izvajamo togo, krog delavcev v sistemu premakljivega delovnega časa je zanemarljiv, prerazporeditve delovnega časa se bojimo (del krivde nosi zakonodajalec). Drugi splet nadurnega dela je pogojen s pomanjkanjem delavcev na nekaterih delih, povpraševanja za taka dela pa ni. To gotovo ve tudi pravobranilec.

TOZD ORODJARNA BO IZVAŽALA

21-letni Zdravko Petek, ključavničar v TOZD orodjarna, je član ZKJ od leta 1977.

»Član zveze komunistov sem postal malo pred koncem šolanja v poklicni kovinarsko-metalurški šoli na Ravnah. Vsa tri leta šole sem bil aktiven v mladinski organizaciji. Zato je bil sprejem v ZK zame veliko priznanje in spodbuda za delo naprej, saj nas je bilo tisto leto iz vse ravske občine sprejetih samo 55,« je uvodoma dejal Zdravko Petek in nadaljeval:

»Biti komunist v šoli ali v temeljni organizaciji, to sta dve različni stvari. Kot komunist in družbenopolitični delavec moram biti zelo vesten in discipliniran pri delu, posebno ker je v našem tozdu malo komunistov. Zato pa komunisti tudi ne poslušamo pripomb o nedelu.«

Orodjarna je mlad tozd, a se že od vsega začetka srečuje s težavami. O tem tov. Petek:

»Kljub nujnim potrebam po posodobitvi oz. zamenjavi nekaterih zastarelih strojev teh želj ne moremo uresničiti. Vzroki so znani. Sicer pa precej razpravljamo o tem, kako bo tudi naš tozd pričel izvažati. Po sklenjenih pogodbah naj bi že letos na tuja tržišča prodali nekaj svojih kvalitetnih izdelkov. Seveda se zavedamo, da bomo morali še bolj poprijeti za delo, predvsem pa izdelovati kvalitetna orodja.«

Kako to, da orodjarna nima težav z disciplino?

»Zato ker se ob pravicah zavedamo tudi dolžnosti. Dobro vemo, da lahko uspeva le tozd z učinkovito organizacijo dela in dobro delovno disciplino. Tudi pri nas ne gre vse gladko. Če bi

O čem bi torej v tozidih in delovnih skupnostih morali razpravljati?

— O organiziranosti dela za čimboljšo izrabo planiranega fonda delovnega časa, kot redno tedensko, mesečno in letno število delovnih dni po osem ur, zmanjšano za objektivne poprečne odsotnosti z dela. Tako obveznost nam vleva zakon o delovnih razmerjih, zato verjamem, da planerji to tudi upoštevajo.

— O tem, kako z boljšo organizacijo in zlasti z medsebojno povezanostjo zmanjšati konice. Čase za fazne obdelave in končni rok lahko po mojem mnenju optimalno določi le organizator, ne pa vsak vodja zase.

— O večji delovni disciplini z odpravljanjem »prostega teka« zavoljo razvada, ki so postale nenapisane pravica.

— O odločno previsoki odsotnosti z dela, ne glede na namen in zaradi tolerantnosti po pravilu: včeraj nadurno delo, jutri dopust ali druga vrsta odsotnosti.

Vse to so naši problemi in obenem seveda problemi širše družbe, vendar ne čakajmo, da nas nanje opozarjajo drugi, saj vendar delamo na sredstvih za delo v družbeni lasti, njihova optimalna izraba pa je naša ustavna obveznost.

Pa še nekaj je očitno: planirani, vendar neopravljeni delovni čas ne obravnavajo v vseh delovnih sredinah tudi kot motilni dejavnik njihovega dela, čeprav je očitno, da zavoljo tega s planom sprejetih obveznosti niso izvršili. Zakon to terja.

Opazili smo tudi, da je z razpravo o nadurnem delu ponovno oživel vprašanje, kaj se in kaj se ne šteje v pokojninsko osnovo. Naši pravilniki o delovnem razmerju so tu jasni. Nadurno delo, ki šteje v osnovo za izračun pokojnine (ne v pokojninsko dobo, kot so bila delegatska vprašanja), je izjema in sme biti uvedeno le, kadar z drugačno organizacijo dela, prerazporeditvijo delovnega časa, razporeditvijo delavca ali z novo zaposlitvijo dela ni mogoče opraviti. Omenjena zakonska določba o izjemnosti nadurnega dela predvsem varuje delavčeve delovne sposobnosti, zato delo časovno omejuje na največ 12 ur tedensko. Omenim naj še, da se osnova za pokojnino izračuna in je nekakšno poprečje OD za redno in nadurno delo. To praktično pomeni, da se v osnovo za izračun pokojnine šteje le okoli 1/3 zneska, prejetega za tako delo.

Milan Zafošnik,
vodja kadrovske službe

PNEVMATIKA JE STOPILA IZ BREZIMNOSTI

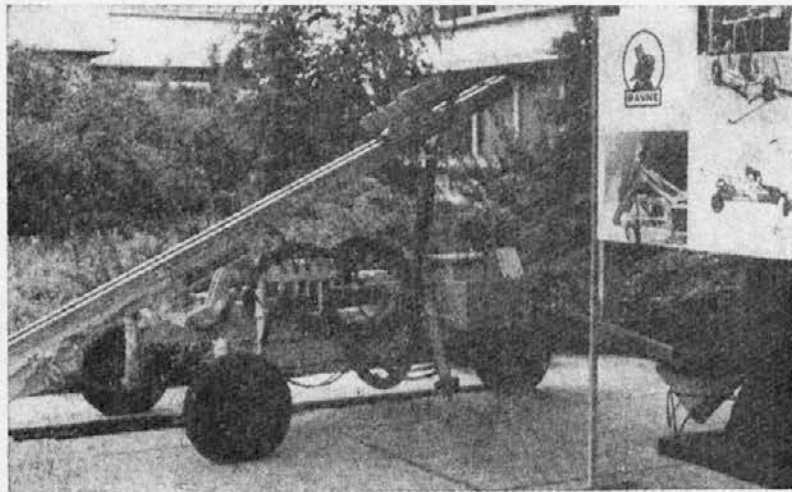
24. in 25. 6. 1981 je bilo na Ravnah posvetovanje na témo »Stanje in smeri razvoja rudarskih vrstnih metod in opreme v svetu in pri nas«. Udeležilo se ga je 93 strokovnjakov iz vseh naših republik in obeh pokrajin. Pripravljenih je bilo 17 referatov, ki pa so bili ustno podani le v skrajšani obliki, da so jih lahko številne diskusije dopolnjevale in poglobljale.

Udeleženci so posvetovanje ocenili zelo ugodno, po besedah ravnatelja TOZD pnevmatični stroji tov. Grzine pa bo od njega imela precejšnjo korist tudi železarna. S tem ko smo namreč »iz prve roke« izvedeli, kaj rudniki potrebujejo, smo dobili nove pobude za naše delo. Tako je npr. zdaj že dejstvo, da hidravlika vedno bolj nadomešča pnevmati-

ko. — Morda bi lahko začeli izdelovati rezervne dele za hidravliko. Iskati bo treba možnosti za priklop naših naprav na gradbene stroje itn.

Ni torej čudno, da so gostje dejali: »Se več takšnih posvetovanj!« Tako je naš tozid pnevmatični stroji po 10-letnem zatišju stopil iz anonimnosti. — Udeleženci posvetovanja pričakujejo celo, da bomo kupcem nudili dosti več, kot lahko naredimo. Kako naprej?

S soorganizatorjema posvetovanja — Rudarskim inštitutom in Geološkim zavodom iz Ljubljane — je bil že na začetku podpisan samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju. Sestelčanska komisija podpisnikov SaS bo oblikovala zaključke s posvetovanja.

Priložnostna razstava je vzbudila zanimanje

Strokovnjaki iz vse države

Stiki so torej vzpostavljeni, med seboj smo se spoznali proizvajalci, uporabniki in snovalci novega. Pred tozdom pnevmatični stroji so velike naloge. Če hočemo zadovoljiti zahteve, bo treba organizirati močno razvojno službo, konstrukcijski biro, dobro

opremljeno laboratorijsko prototipno delavnico in morda še kaj. Predvsem pa bomo morali posodobiti tozid in pridobiti tudi potrebne strokovne kadre. — Vse to pa so zelo zahtevne naloge.

M. Kolar

TEKMOVANJE MLADIH KOVAČEV

Letošnje 7. tekmovanje mladih kovačev Jugoslavije je bilo od 13. do 15. junija v Zenici. Kot vsa prejšnja leta smo se tega tekmovanja udeležili tudi kovači iz železarne Ravne.

Na tekmovanju lahko sodeluje po ena ekipa iz delovne organizacije oziroma iz kovačnice iz vse Jugoslavije. Sestavljajo jo štirje tekmovalci, ki ne smejo biti starejši od 30 let.

Tekmovanje se deli na dva dela, in sicer na teoretični in praktični del.

Najprej je bilo tekmovanje v praksi. Vsak tekmovalec je izžrebal številko — le-ta je označevala tudi vrstni red kovanja. Treba je bilo skovati fazonski odkovek po predpisanem tehnološkem listu v času 12 minut pod zračnim kladivom. Naslednji dan je bilo tekmovanje v teoriji kovanja. Vsak tekmovalec je dobil 30 vprašanj iz tehnologije kovanja, varstva pri delu in samoupravljanja. Na vprašanja je bilo treba odgovoriti v 45 minutah.

Ekipo naše kovačnice so zastopali tekmovalci: Ferdo MAGER, Alojz ŠUMNIK, Vlado JAKOVAC in Branko ODER.

Na letošnjem tekmovanju mladih kovačev Jugoslavije je sodelovalo enajst ekip iz kovačnic v Jugoslaviji.

Naši tekmovalci so se potrudili in dokazali, da sodijo v sam vrh znanja in sposobnosti kovanja v državi.

Ekipno smo zasedli III. mesto za domačini iz Zenice, ki so bili prvi, in Kragujevčani, lanskeletnimi zmagovalci, ki so zasedli II. mesto.

Poudariti pa moram, da so imeli naši tekmovalci nekoliko smole v praktičnem delu tekmovanja, saj odkovka niso imeli v točno predpisanih tolerancah. Način in tehnika kovanja pa sta navdušila vse prisotne, saj česa takega pri drugih ekipah niso videli. Večina tekmovalcev je

namreč imela težave pri obračanju odkovka, medtem ko je našim tekmovalcem uspevalo obračati odkovek pri vsakem udarcu kladiva.

Naši tekmovalci pa so pokazali daleč najboljše znanje v teoretičnem delu tekmovanja, kar kažejo tudi njihove uvrstitve: I. Ferdo MAGER, II. Branko ODER in III. Alojz ŠUMNIK, med posamezniki.

Sicer pa je med posamezniki v tekmovanju iz teorije in prakse zmagal tekmovalec iz Zenice.

Organizator letošnjega že 7. tekmovanja mladih kovačev Jugoslavije, železarna Zenica oziroma njena kovačnica, se je zares potrudil za prijetno bivanje v njihovem mestu ter za dobro organizacijo tekmovanja, za kar jim gre vsa pohvala in zahvala.

Adi Sekavčnik

PREGOVORI IN REKI NA SLOVENSKEM

Dokler drevo cveti, rodi.

Drevo se na drevo naslanja, človek na človeka.

Bel konj in velika ženska sta dve nesreči pri hiši.

Če krava veliko veka, ima malo mleka.

Dolgo nosi volk ljudske kože, pa tudi drugi njegove.

Hudobnemu konju krepko ostrogo.

Gole kosti še pes noče.

Gorje golobu, ko med orle zajde.

Kdor hodi za muho, ga pripelje do gnoja.

Kjer meso, tam psi.

Kjer mrha, tam orli.

Tekmovanje kovinarjev in metalurgov končano

Ta hip, ko to pišemo, so znani le rezultati letošnjega 5. delovnega tekmovanja kovinarjev in metalurgov v železarni Ravne, niso pa še opravljene analize in podana ocena komisije. Zato bomo o tekmovanju še pisali, zagotovo pa bomo jeseni držali pesti za naše najboljše, ko bodo odšli na republiško tekmovanje.

Tekmovanja se je udeležilo 64 delavcev (med njimi prvič tudi ena delavka), rezultati pa so:

STRUGARJI 8

1. Feliks Petrič, 2. Jože Kotnik, 3. Alojz Čerpnjak, vsi SGV.

BRUSILCI — 4

1. Alojz Janota, 2. Andrej Jezernik, 3. Drago Kok, vsi orodjarja.

ELEKTROVARILCI — 6

1. Jože Čas, SGV, 2. Janez Celec, SGV, 3. Anton Golob, stroji in deli.

VARILCI-AVTOGENI — 7

1. Vinko Gostenčnik, energija, 2. Vinko Ferk, energija, 3. Anton Repotočnik, stroji in deli.

VARILCI — TIG POSTOPKA — 5

1. Rajmund Jamnik, 2. Srečko Martinc, 3. Jože Lasnik, vsi jelektilvarna.

Člani poslovnega odbora in predsednik IO konference sindikata med tekmovalci

KLJUČAVNIČARJI — ORODJARJI — 6

1. Feliks Rožič, orodjarja, 2. Vojko Zabrečnik, orodjarja, 3. Vinko Medved, pnevmatični stroji.

REZKALCI — 9

1. Janko Pečoler, SGV, 2. Alojz Podojsteršek, industrijski noži, 3. Janko Bajec, stroji in deli.

LIVARJI — 14

1. Bogomir Založnik, 2. Bernard Hovnik, 3. Mirko Grobelnik, vsi jelektilvarna.

KOVAČI — 5

1. Marjan Planšak, kovačnica, 2. Franjo Večko, 3. Ivan Praznik, oba SGV.

Vsem iskrene čestitke!

NAŠ INTERVJU:

Železarna v očeh sociologa pripravnika

Samo Šave, pravkar diplomirani sociolog, ne bo profesor, kajti prišel je v železarno, da bi se ukvarjal s tukajšnjimi problemi. Doleta ga je usoda vseh drugih — pripravištvo, spoznavanje proizvodnega ciklusa, delovanja samouprave in kar se vidi mimo tega. Prvi vtisi so najgloblji, zato takoj k vpraševanju:

»Ali dobi pripravniki podoben sklenjenega kroga proizvodnje, se zave soodvisnosti proizvodnih in neproizvodnih tozdov pa de-

lovnih skupnosti? In kaj vidi ob tistem, kar mu povedo?»

»V tozdih so se dovolj potrudili, da bi se predstavili nazorno. Treba pa je mnogo vpraševati, zlasti, če niso tehnične poklicne usmeritve. Zdi se, da bi se morali na romanje po železarni odpraviti hkrati vsaj trije ali štirje pripravniki različnih profilov, pač v kombinaciji tehnične na-družbenoslovna smer. S tem bi bile debate učinkovitejše, gotovo pa je to bolj racionalno.

Opazil sem, da je odnos do profila sociologa, če sploh je, nezaupljiv; ponekod obstaja miselnost, da je to žensko delo ali da je celo nepotrebno.

Opazen je odklonilen odnos do delovnih skupnosti. Razlogi:

— zaverovanost v lastno pomembnost; zaradi nepoznavanja visoke stopnje družbene delitve dela se ne zavedamo, da so dela v delovnih skupnostih družbeno potrebna in koristna

— enak problem je v odnosu med proizvodnimi tozdi (vsak misli, da je pomembnejši od drugega).

»Kako deluje nate delo in življenje, čisto drugačno od, denimo, študentskega okolja, od koder prihajaš?»

»To je moja prva zaposlitev. So pričakovanja in predstave, ki potem ne dobe potrditve, ker je v njih vse preveč idealizirano, ker so posledica nepoznavanja resničnih razmer. Sčasoma spoznaš te zapletene mehanizme, ki se tu in tam zazde odvečni, ne- učinkoviti. Kljub objektivnim in subjektivnim vzrokom pogrešam več žara, več občutka pri-padnosti, več zavedanja, da je vsak problem v železarni problem nas vseh.»

»Kaj je na poti skozi železarno naredilo najmočnejši vtis?»

»Srečanje s staro topilnico. Nad glavo vozi žerjav, silovito grmenje, mrači se od dima, iz peči zabrizga, oči oslepe od razbeljenega železa — zato se zdi kot v peklju.

Obstaja stara misel, do kdor dela v topilnici, se mora eno leto učiti hoditi po obratu. Sliši se čudno, a je nekaj resnice v tem.

Zanimiv je kontrast, kako si staro in novo podajo roko: topilcem pomaga računalnik.

Čar je v skupinskem delu, v slogi posadke. Ko vlivajo šaržo, se zazdi, da vsem zastaja dih, da je v vseh ena sama skrb — da bi se izteklo dobro in bi bila šarža v redu.

Najbolj močno so torej delovala srečanja s toplimi obrati — topilnica, valjarna, kovačnica, livarna, kjer zares stopiš v čisto drugačen svet. Vsa ta silovitost, moč, ogenj, daje občutek človekove neznatnosti, a tudi že misel o njegovi veličini, kajti človek vse to obvladuje.

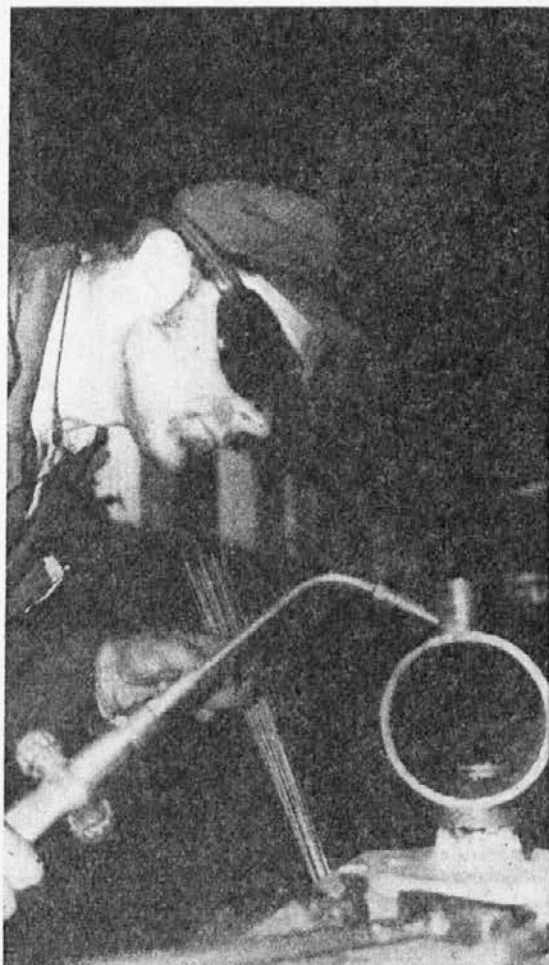
»Kakšni problemi so se ti pokazali kot sociologu?»

»Najprej — ponekod sem opazil odtujenost med vodstvenimi delavci in neposrednimi proizvajalci, potem odnos do dela. Ta ni povsod zdrav, sicer pa je povezan z odnosom do družbene lastnine, ki je tudi še dosti premalo razvit.

Premalo se zavedamo pomena delovodje ali tega, da klasični tip ne ustreza našemu času in je zato treba oblikovati kompleksen tip delovodja, ki bo ob strokovnem znanju imel sposobnosti dobrega vodje in bo razvijal samoupravne odnose v svoji skupini. To je gotovo še velika notranja rezerva v združenem delu.

Opazil sem tudi precej togosti. Npr. preden bi v stari topilnici zvočno izolirali delovne kabine, kjer se delavci tudi zadržujejo, bi morali pred tem opraviti meritve hrupa. Presenetil me je odgovor nekega tovariša, da bi avtomat za pijače že namestili, ampak trenutno nimajo prostora. (Imajo 18 s. milijonov), nimajo pa nekaj kvadratnih metrov prostora! op. pisca).

Samoupravna kultura ostaja na papirju, realnost pa gre svojo pot. Precej samoupravnih odločitev je formalnih in ves sistem

Milimetri in sekunde

neposrednega odločanja je preambiciozno zastavljen, kar vodi v apatičnost in zasičenost. Marsikaj gradimo na zavesti ljudi, morali pa bi najprej to zavest spraviti na določeno raven.

»Zdaj, ko si jih videl od znanj in od znotraj, te naše tozde, katerega bi si izbral za sociološko raziskavo?«

»Tistega, v katerega bi me povabili.«

»Ali je treba pripravniku posebej povedati ali se sam zave, da kruh za nas nastaja v topilnici in ali tako spoznanje more kakorkoli določati odnos med delavcem v banduri in onim v halji?«

»Nedvomno ti postane jasno, kaj nam pomeni topilnica, čeprav ne smemo pozabiti, da je

vsak člen v verigi pomemben. Zavedanje o tem, kako in kje nastaja kruh, lahko vpliva na odnos do proizvodnega dela, ni pa to dovolj, kajti v ljudeh je preveč zakoreninjena miselnost o lastni pomembnosti. To se bo spremenilo s posodabljanjem neposredne proizvodnje, ko ne bo več stroge delitve na fizično in umsko delo, ko bo vsak lahko resnični samoupravljalec. Danes gre za odnos do fizičnega in umskega dela, ki si ga človek oblikuje že v zgodnji mladosti. Kasneje se to sprevrže v predsodke, ki pa se še utrjujejo, namesto da bi se odpravljali. No, saj je znan klasični rek staršev: »Naj gre otrok v šolo, da mu v življenju ne bo treba delati.«

Z. Strgar

INOVACIJE

TOZD JEKLARNA

Otu Hafnerju, Vladu Racu, Jožetu Kotniku, Milanu Butolemu, Jožetu Lebanu in Petru Hraštiku (slednja sta iz železarne Štore) je bilo dodeljeno drugo nadomestilo za rekonstrukcijo kokila V-20, s katero se je povečala vzdržljivost. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil v tozdu povečan dohodek poprečno letno za 6.369.684 din. Nadomestilo znaša 102.609,40 din, pri delitvi pa so avtorja udeleženi z deleži od 6 do 21 odstotkov.

Tomažu Kernu in Janezu Grenku je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za uvedbo popravila starih grebljic, ki smo jih do sedaj odmetavali v staro železo. V prvem letu je bilo z inovacijo prihranjenih 33.459 din. Nadomestilo znaša 3.982,90 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

Vladu Racu, Marjanu Blažiču in Stanku Kovačiču je bilo dodeljeno tretje nadomestilo za uvedbo pretaljevanja obruskov. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil v tozdu povečan dohodek poprečno letno za 3.339.200 din. Nadomestilo znaša 65.190 din in ga dodeljuje vsaka temeljna organizacija polovico. Avtorji si ga delijo na enake dele.

TOZD VALJARNA

Dominiku Naberniku in Lazu Saviču je bilo dodeljeno drugo nadomestilo za predelavo pogona brusnih plošč na Centromaskinih. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil v tozdu povečan dohodek poprečno letno za 1.012.125 din.

Nadomestilo znaša 29.435,50 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

Francu Juvanu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo 15.985,55 din za premestitev servomotorjev na globinskih pečeh. V drugem in tretjem letu je bil z uporabo inovacije povečan dohodek v tozdu poprečno letno za 179.759 din.

Ivanu Štinjeku in Adolfu Hladniku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 12.000 din za izpopolnitev dovodke na petem

ogrodju. Povečanja dohodka pri tej inovaciji ni bilo mogoče ugotoviti. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Stojanu Mrdženoviču, Rudolfu Šulerju in Borisu Frankoviču je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo 10.000 din za mehaniziranje visokotlačne črpalke za snemanje in montiranje sklopov na valjih. Tudi pri tej inovaciji ni bilo mogoče ugotoviti povečanja dohodka. Pri delitvi so udeleženi Mrdženovič z 80 in druga dva avtorja s po 10 odstotki.

TOZD stroji in deli

Vinku Trafeli in Ivu Mlakarju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo za uvedbo plastike pri stiskalnicah in pnevmatičnih strojih. V četrtem in petem letu uporabe inovacije je bil v tozdu povečan dohodek poprečno letno za 892.381 din. Nadomestilo znaša 23.955,25 din, pri delitvi pa sta udeležena Trafela s 70 in Mlakar s 30 odstotki. Pri delitvi nadomestila je udeležena tozda stroji in deli 62,05 in tozda pnevmatični stroji s 37,95 odstotki.

Aloju Strmčniku, Valentinu Podojstršku in Stanku Finku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo za povečanje produktivnosti na stroju za plamensko rezanje. V drugem in tretjem letu je bil z uporabo inovacije povečan dohodek v tozdu poprečno letno za 2.255.148 din. Nadomestilo znaša 93.354,25 din, pri delitvi pa so udeleženi Strmčnik s 50, Podojstršek s 40 in Fink z 10 odstotki.

Ivanu Mlinarju in Štefanu Večku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo za izdelavo šablone za krivljenje ščitnikov na lafetah. V drugem in tretjem letu je bil z uporabo inovacije povečan dohodek v tozdu poprečno letno za 48.389 din. Nadomestilo znaša 7.676,90 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

Antonu Lačnu in Ivanu Mlačniku V. je bilo dodeljeno prvo nadomestilo za povečanje produktivnosti pri razrezu etiket. V prvem letu je bil z uporabo inovacije povečan dohodek v tozdu za 177.400 din. Nadomestilo znaša 11.883 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

TOZD pnevmatični stroji

Kristjanu Brezniku je bilo dodeljeno tretje nadomestilo 13.719,20 din za izdelavo priprave za centriranje gredi zračnih motorjev. V četrtem in petem letu je bil z uporabo inovacije povečan dohodek v tozdu poprečno letno za 141.987 din.

Ivanu Rezarju I. in Zvonku Škegru je bilo dodeljeno drugo nadomestilo za izboljšavo tehnologije izdelave vsadnih puš. V drugem in tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek v tozdu poprečno letno za 180.118 din. Nadomestilo znaša 4.001,80 din, avtorja pa si ga delita na polovico.

Francu Mesnerju je bilo dodeljeno nadomestilo 5.412,50 din za izboljšavo izdelave steznih vijakov in enkratno pavšalno nadomestilo 1.500 din za izdelavo priprave za brušenje podložk. Pri prvi inovaciji znaša letni prirastek dohodka 68.250 din, pri drugi inovaciji pa ga ni bilo mogoče ugotoviti.

F. Krivec

Vzdrževanje kot proizvodnja

Razvoj proizvodnih naprav k vedno bolj popolni avtomatizaciji povzroča po eni strani vedno večjo povezanost proizvodnih enot v proizvodne sisteme, po drugi strani pa vedno bolj onemogoča človeku neposreden vpliv na proizvodni proces. Količina proizvodov in kvaliteta sta z rastočo stopnjo avtomatizacije vedno manj odvisna od posluževalca: programsko krmiljeni stroji, mikroprocesorsko vodene proizvodne linije in produkcijski roboti to dokazujejo. Tudi proizvodnja energije je z vedno večjimi potrebami in zahtevo, da mora proizvodnja biti v vsakem trenutku enaka

porabi, že davno prešla v tako obsežno avtomatizacijo, da smo lahko le še presenečeni in nemočni opazovalci, ko nepredvidljivi dogodki podirajo obratovalne sisteme.

Količina proizvodnje in kvaliteta sta v odločujoči meri odvisni od stanja naprav, stroški proizvodnje pa so sorazmerni izpadu obratovanja teh naprav. Dokler proizvodnja poteka na več paralelnih delujočih strojih z rezervnimi proizvodnimi kapacitetami, je izpad stroja zaradi okvare le motnja v proizvodnji in dodaten proizvodni strošek za popravilo stroja. Pri visoko avtomatizirani in integrirani pro-

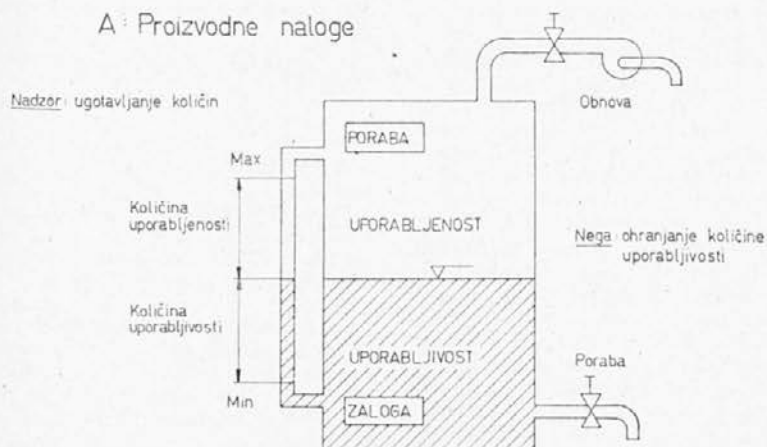
izvodnji pa je zaradi velikih kapitalnih stroškov in zaradi velikih proizvodnih zmogljivosti izpad naprave tak vplivni faktor na gospodarnost (ali varnost), da je treba posvečati obratovalni zanesljivosti kot merilu za proizvodno izkoriščenost posebno pozornost. Obratovalna zanesljivost se začne oblikovati s konstrukcijskimi rešitvami, z dimenzioniranjem elementov, z izbiro sistemov upravljanja, z vgraditvijo paralelnih (redundantnih) ali rezervnih agregatov, s kvalitetno gradnjo, s testiranjem, s poizkusnim obratovanjem itd. V vsakem primeru pa pride z začetkom proizvodnje trenutek, ko postane zanesljivost obratovanja odvisna od upravljalca stroja in od njegovega vzdrževalca.

Z današnjim razvojem proizvodnih naprav vzdrževalec teh naprav neha biti le njihov popravilalec, vzdrževanje pomeni vedno bolj delo pri ohranjanju obratovalne zanesljivosti. Po najnovejšem DIN 31051 je vzdrževanje celota podvzetih mer določanja in obnavljanja želenega stanja in ugotavljanja ter vrednotenja dejanskega stanja. Vzdrževanje je postalo v osnovi nekaj drugega kot zgolj reparatura; glavni cilj je ugotavljanje dejanskega stanja, in če je ta znotraj dogovorjenih toleranc, lahko rečemo, da je naprava obratovalno sposobna z želeno zanesljivostjo oz. po definiciji DIN s potrebno količino (zalogo) uporabljivosti. Ta količina se sčasoma zmanjšuje: korozija, erozija, staranje materiala, zunanje poškodbe itd. vodijo do obrabe. DIN enostavno govori o količini (zalogi) obrabljenosti, ki jo ima vsaka naprava. Kljub temu, da sta si pojma uporabljivost in obrabljenost ekvivalentna, sta bistveno različna. Upravljalec stroja določa potrebno količino uporabljivosti stroja, saj ta odgovarja za izdelek, vzdrževalec stroja pa ugotavlja količino obrabljenosti in minimum te količine, ki ne sme biti prekoračen, saj ta odgovarja za sposobnost obratovanja stroja. Količina uporabljivosti je npr. dana s toleranco, s katero stroj lahko izdeluje strojne dele, ali npr. z zmogljivostjo zavor.

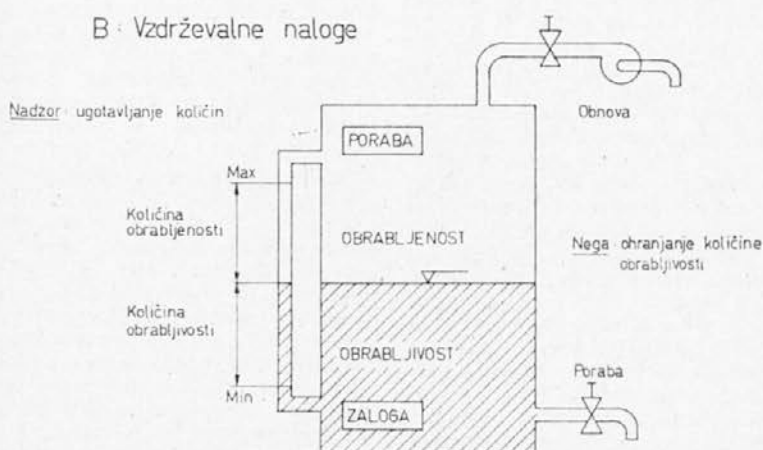
Toleranco izdelkov in zmogljivost zavor mora zasledovati uporabnik; ta s tem sproti ugotavlja še preostalo količino uporabljivosti. Vzdrževalec pa z inspekcijo (z ogledom, s preizkusom, z meritvami) ugotavlja dotrajnost jermena, izolacije motorja, moment zavore, itd. in s tem preostalo količino obrabljenosti. Količina uporabljivosti in količina preostale obrabljenosti sta vrednosti, ki nimata le različnih nivojev, ampak se tudi s časom različno hitro zmanjšujeta — tako pri strojih in napravah kot pri ljudeh in se tudi ugotavljata na podoben način.

Z avtomatizacijo proizvodnje prihaja do vedno bolj enakovredne delitve dela med proizvodnjo in vzdrževanjem. Določanje in ugotavljanje količine uporabljivosti strojev in naprav je v rokah proizvodnje, medtem ko je določanje in ugotavljanje preostale količine obrabljenosti domena vzdrževalcev. Iz take delitve proizvodnih nalog izhaja pla-

A: Proizvodne naloge

B: Vzdrževalne naloge

MODEL VZDRŽEVANJA

niranje proizvodnje in razvojna strategija.

Model o ugotavljanju količin sposobnosti (porabe oz. zaloga) omogoča izpeljavo nalog sodobnega vzdrževanja. Prva je ugotavljanje dejanskega in želenega stanja naprave, kar je funkcija inšpekcije oz. nadzora. Ohranjanje želenega stanja zahteva vrsto različnih dejavnosti (čiščenje, mazanje, zamenjava obrabljivih delov), ki jim pravimo nega. To je druga naloga vzdrževalcev, ki pa jo delijo s posluževalci. V določenih časovnih obdobjih, ko pade količina obrabljivosti na minimum, je potrebno dejansko stanje temeljito obnoviti: stroj obnovimo («generalno popravimo»); to je tretja zadolžitev vzdrževalcev. Model je prikazan na sliki, ki delovanje vzdrževanja nazorno prikaže; dokazuje pa tudi vse premajhno poudarjanje dejstev, da na »zalogo obrabljivosti« oz. na »zalogo uporabljivosti« proizvodne naprave vplivata tako upravljalec stroja kot njegov vzdrževalec.

Vsaka izmed navedenih nalog vzdrževanja bi morala biti smiselno plansko opredeljena in skrajšana s proizvodnjo. Nega in inšpekcijski pregledi morajo biti vsebinsko in terminsko določeni: obstojajo ček liste, testi, vzdrževalni programi, navodila. S proizvodnjo morajo biti sklenjeni predvsem programi vnaprej planirane obnove strojev, temelječi na analizi dejanskega minimuma obrabljivosti.

Kljub navedenim pristopom ohranjanja želenih količin uporabljivosti in obrabljivosti strojev in naprav se obratovalna za-

nesljivost ravna po zakonih verjetnosti, ki so predvsem zakoni statistike. Če poznamo srednjo življenjsko dobo (MTBF) elementov in njih funkcijo o napravi, lahko napovemo razpoložljivi obratovalni čas naprave. Z vedno bolj prefinjenimi sistemi gradnje lahko izboljšujemo zanesljivost delovanja, kljub temu nam statistično naključje lahko spravi okvaro na dan jutri ali pa šele čez 10 let. V takih primerih je odločujoče važnosti tako imenovana primernost ali ustreznost naprave za popravilo — popravljivost: kako so deli dostopni, kako so zavarovani pred verižnimi poškodbami, kako so modularno zgrajeni, tipizirani in unificirani, kako so zasnovane zasilne oz. rezervne obratovalne možnosti, itd. Vse pomanjkljivosti gradnje se z vsjo ostrino pokažejo šele pri nastanku okvare, ko stoji nasproti pritisku obrata po ponovni proizvodnji nemoč vzdrževalcev, ki iščejo napako, ugotavljajo, da dokumentacija o napravi ni verodostojna, da ni rezervnih delov, itd. Nastopajo stresne situacije, ki so čest vzrok delovnih nezd, posebno pri vzdrževalcih elektrifikacij, saj morajo ti pogosto iskati napake ali opravljati inšpekcijo z opuščanjem zaščitnih ukrepov. Po zapadnonemški statistiki ima vzdrževanje za prometom največjo pogostost delovnih nezd, smrtnih nezd vzdrževalcev zaradi električnega toka pa so takoj na drugem mestu za padci z višine.

Odnos vzdrževanja — proizvodnja je sporazum o istem cilju, le opravila so specifična in

imajo v različno opremljenih obratih različno težo. Skupno dogovorjeni in kontrolirani programi nadzora, nege in obnove strojev in naprav bodo pripomogli k ciljnim proizvodnim

rezultatom; s tem bo tudi potrjena vrednost, ki jo ustvarjajo vzdrževalci z ohranjanjem potrebnih količin uporabljivosti oz. obrabljivosti strojev in naprav.

Janez Bratina, dipl. inž.

JUNIJSKI POROČEVALCI

Junija so izšli štirje Poročevalci.

Prva dva od njih — številki 25 in 26 — sta osnutka pravilnikov: — o sredstvih in opremljenosti osebno varstvo pri delu, službeni obleki in obutvi, okrepilnih in osvežilnih pijačah ter o higienskih varstvenih sredstvih pri delu (pripravila ga je služba za varstvo pri delu in varstvo okolja)

— o standardizaciji (pripravila ga je služba za standardizacijo s sodelovanjem strokovnega tima).

Osnutek pravilnika o standardizaciji predstavlja vsebino dogovora o uvedbi celovite in enotne interne standardizacije v naši DO. Sicer že imamo precej tehnoloških predpisov in nekaj internih standardov, vendar niso enotni in usklajeni. Nimamo celovite in urejene standardizacijske službe, ki bi vodila politiko standardizacije. Interna standardizacija je pomembna, saj s standardiziranjem vrst in dimenzij materialov občutno zmanjšamo asortiman zaloga in povečamo količino enakega materiala, s tem pa znižamo stroške skladiščenja in nabave. Z definiranjem prevzemnih zahtev zagotovimo stalno kakovost dobavljenega materiala. Z uvažanjem splošnih internih standardov omogočimo lažje sporazumevanje ter racio-

nalno materialno in administrativno poslovanje. S predpisovanjem oblik, mer in toleranc zagotovo zamenljivost sestavnih delov in sestavov ter s tem omogočimo serijsko montažo in vzdrževanje.

27. Poročevalec nas seznani s problematiko deviznega bilansiranja v letu 1981, »problematiko, ki je življenjskega pomena za nadaljnjo delo temeljnih organizacij in DO kot celote«. Poročilo sta pripravila tozdr komercialna in poslovodni odbor, obravnavale pa so ga komisije za gospodarjenj in DS tozdr.

Zadnji junijski Poročevalec, št. 28, prinaša obrazložitev sprememb in dopolnitev na področju razporejanja dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov (dopolnitev opisov za AOD obremenitev, sprememba upravljanja in dopolnitev za odgovornost, sprememba vrednotenja najtežjega fizičnega dela, uvedba deleža OD za deficitarnost, uvedba kategorij zahtevnosti dela, povečanje vrednotenja AOD za izobrazbo delovodij). Ta številka je izšla tudi v najvišji nakladi, 800 izvodov.

Jezikovno in stilistično je graje vredna številka 27, druge so solidne tako po jedrnatosti, razumljivosti in tudi jezikovno.

H. M.

Popolno sodelovanje in enakost invalidov

Krepko smo zakorakali v leto 1981, v leto, ko več kot običajno slišimo ali beremo o ljudeh, ki jih označujemo z besedo invalidi. In zgodi se, da nam srečanje z besedo »invalid« ne zbudi ugodnih občutkov, ker nimamo dovolj poguma za lasten odnos do teh ljudi. Ozremo se po okolici. Presenečeni smo, da je med nami toliko invalidov. Vidimo, da imajo enake želje in hote-nja kot vsi drugi ljudje, le njihove poti, potek njihovega življenja in njihova sreča so še vse preveč odvisni od razumevanja okolja, v katerem živijo.

Generalna skupščina OZN je konec leta 1976 z resolucijo razglasila leto 1981 za mednarodno leto invalidov. To je poziv Organizacije združenih narodov vsem članicam, naj pregledajo, kakšen je družbeni položaj invalidov v njihovih državah, ter zasnujejo primerne akcije za izboljšanje tega položaja.

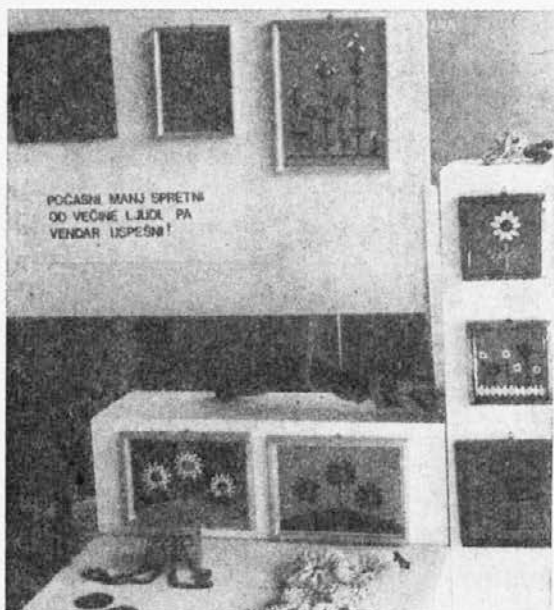
Geslo letošnjega mednarodnega leta invalidov je »Popolno sodelovanje in enakost invalidov«. Sprejela ga je hkrati s programom za to leto generalna skupščina OZN. Znotraj našega družbenega sistema, v katerega smo vgradili vrednote, kot so: humanost, enakopravnost in samoupravni socialistični odnosi, je nujno, da temu geslu posvetimo še posebno pozornost. Upam si

trditi, da je naša zakonodaja ena izmed redkih, ki zagotavlja popolno enakopravnost in socialno varnost vsem invalidnim osebam.

Toda v praksi nam stvari ne gredo, kot bi morale. Da je invalid enakopraven občan, smo vsaj v preteklosti pogosto pozabljali, ko smo oblikovali pogoje za življenje in delo. Posledica tega je, da imajo danes invalidi toliko težav, ko se želijo enakopravno vključiti v življenje in delo v tovarni ali krajevni skupnosti.

In zakaj nismo ustvarili pogojev, da bi invalidi v praksi imeli tisto, kar jim zagotavlja zakonodaja?

Odgovor na to vprašanje bi lahko bil zelo dolg in zapleten. Resnica pa se lahko pove tudi zelo kratko: naš odnos do življenjskih problemov invalidnih oseb ni bil pravičen in nismo mislili nanje takrat, ko smo se odločali, kakšna in kako opremljena delovna mesta bomo imeli, kakšna bo socialna politika, kako bo s stanovanji za naše občane, kako z rekreacijo in družbenim življenjem, kako ukrepati da ne bo nihče sameval ob robu družbenega življenja. Vendar zmoremo reševati življenjske probleme invalidnih občanov, če pri tem popolno sodelujejo samoupravne interesne skupnosti, združeno delo, družbene organizacije

Izdelki gojencev
zavoda iz Črne

in invalidni občan sam. Cilj tega sodelovanja pa je, da dosežemo enakost invalidov z drugimi občani, da jim omogočimo ekonomsko samostojnost ali ustrezen socialni položaj, enakopravno družbeno življenje v okviru samoupravnega socialističnega sistema in lasten osebnostni razvoj.

Poti za doseg tega cilja so lahko različne, v zakonodaji je zapisano marsikaj obetavnega, v vsakodnevnem življenju pa se še vedno otepamo z razmerami, ki nam vzbujajo vsaj slabo vest in zato iščemo opravičila.

Kako zagotoviti enakost? Izpolniti moramo nekaj osnovnih zahtev. Najpomembnejše je učinkovito zdravljenje, ki naj posledice bolezni ali poškodbe odpravi v največji možni meri. Seveda je še boljše, če uspemo bolezen preprečiti s preventivno rehabilitacijo. Zdravniški pregledi zaposlenih delavcev bi se morali večkrat zaključiti z napotnico za preventivno zdravljenje v zdravilišču ali v organizaciji krajnjega zdravstvenega doma ali, če je to dovolj, pod nadzorstvom poklicnega rekreatorja.

Ko omenjam zdraviliško zdravljenje, bi rada opozorila na to, da so drugod prej kot mi ugotovili, da je denar, ki ga zdravstvena skupnost plača za zdraviliško zdravljenje, dobro naložen. Predvsem za težje telesne okvare je nujno, da se vsaj enkrat letno nekaj tednov intenzivno zdravimo.

Invalidna oseba običajno prav v zdravilišču dobi tudi napotke in pobudo, kako naj sama trajno skrbi za lastno zdravje. Uspeh pa vsako leto preverja pod nadzorstvom v zdravilišču.

Na drugem mestu je ustrezna usposobitev za tisto delo, ki bo v največji

možni meri zadovoljevalo invalidove psihične in fizične sposobnosti.

Za invalidne otroke je še posebej pomembno, da jim bomo poiskali pravo mesto v usmerjenem izobraževanju. Do sedaj smo bili še prevečkrat priča praksi, da smo fizično manj sposobno invalidno osebo (ki pa je bila vsaj povprečno ali celo nadpovprečno umsko sposobna) izobrazili za obrtniški poklic. Razumljivo je, da ni mogla biti v poklicu enako produktivna kot njeni fizično povsem sposobni sodelavci.

Zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb je prinesel na to področje marsikaj pozitivnega. Izvajamo pa ga pogosto takole: usposabljanje invalidne osebe štejemo kot zadovoljivo, če se nekega dela priuči, ker se nato zdi še vedno najvažnejše, da čimprej dobi delo, ki ga bo vsaj trenutno lahko opravljala. Le redko se navdušujemo za daljše šolanje, ki bi usposobilo invalida za delo, ki bi ga brez škode za svoje zdravje opravljal do upokojitve.

In kako ravnamo takrat, ko moramo delavca zaradi bolezni ali poškodbe premestiti na drugo delo? Dejstvo je, da pogostejše premeščamo delavce, ki so opravljali fizično zelo zahtevna dela. Če je delavec mlajši in ima vsaj osnovno izobrazbo, bi ga morali vzbuditi, da bi se z izobraževanjem usposobil za drugo delo. Nekoliko težje je za starejše delavce, ki se običajno ne želijo izobraževati. Praksa pa je bila, da smo delavce skoraj brez izjeme premeščali na dela, kjer so se še zaradi osebnega dohodka počutili manjvredne, delo samo pa ni zadovoljevalo njihovih psihofizičnih potreb. Tako udomačeno drugo delo je čuvaj ali vratar,

kjer srečamo danes največ delovnih invalidov.

Pa se vprašajmo, ali za čuvaja delavec ne potrebuje posebne izobrazbe? Ali bi z izpopolnjevanjem (npr. ob delu) lahko naredili poklic vratarja bolj zanimiv in morda bi lahko ti delavci opravili še kakšno delo. Njihov delovni prispevek pri družbeni samozaščiti bi lahko bil še pomembnejši.

Spomnimo se, da pred časom tudi za telefoniste nismo potrebovali izobraženih delavcev, danes pa od vseh zahtevamo ustrezno izobrazbo. In še bi lahko naštevali. Načelo, ki bi ga pri zaposlovanju invalidov morali upoštevati je, da naj delavec opravlja takšna dela in naloge, da v rezultatih njegovega dela ne bo opaziti njegove invalidnosti, da delo ne škoduje njegovemu zdravju, da mu omogočimo normalen osebnostni razvoj, da nagradimo (moralno in materialno) njegovo boljše delo.

Z resolucijo o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1981 smo začrtali naš razvoj in se dogovorili za zaposlovanje invalidnih oseb. Citiram Ur. list SRS 1/1981: »Organizacije združenega dela in skupnosti za zaposlovanje bodo zagotovile prednost pri zaposlovanju invalidov na delovnih mestih, kjer je to možno, ter sprejele programe njihovega usposabljanja.«

Mislimo na ustrezno produktivno zaposlovanje, ne tistega, ki ima prizvok izhoda v sili ali priokus usmiljenja. Ko se včasih srečujemo z invalidi, ki jim lahko očitamo agresivno obnašanje in rentno miselnost, ne vemo, da je to posledica njegovega občutka, da so prikrajšani za enakopraven položaj v delovni sredini, ker gledamo nanje kot na manj sposobne delavce.

Da bi napake iz preteklosti čimprej popravili, moramo načrtno ustvarjati boljše delovne pogoje, se odločiti za delovne priprave, ki bodo nadomestile težko fizično delo, prilagajati stroje in delovni ritem delavcu (in ne obratno) in še bi lahko naštevali. Koliko je danes delovnih organizacij, ki so v svojih investicijskih programih predvidele tudi dela in naloge za ustrezno zaposlovanje invalidov?

In preverimo naš odnos do invalidnih sodelavcev.

Tretje področje, ki bistveno posega v življenje slehernega človeka, so splošni življenjski pogoji, to so stanovanje, rekreacija, družbeno življenje, kultura itn. Naša posebna skrb je, da ima sleherni občan urejene vsaj osnovne socialne razmere.

Iz izkušenj vemo, da invalidnost običajno spremljajo tudi slabše socialne razmere. Te so posledica manjšega osebnega dohodka ali nizke invalidske pokojnine. Težko je razumeti, da je delavec delal na zahtevnem in dobro plačanem delovnem mestu 30 let, zadnjih deset let pa je zaradi bolezni delal kot čuvaj in prejemal tudi primerni osebni dohodek in nadomestilo. Takšen osebni dohodek mu je seveda odmeril precej manjšo pokojnino kot sodelavcu, ki je le zadnjih deset, dvajset let opravljal isto zahtevno delo.

Z veseljem ugotavljamo, da so skupnosti socialnega skrbstva in varstva poskrbele, da invalidi ne živijo v kritičnih socialnih razmerah.

Žal pa jih precej občuti nerazumevanje okolice in so nemočni, ko si urejajo stanovanjske razmere ipd. Pozabljamo tudi na osnovne medčloveške odnose, ko v vsakodnevni naglici niti ne opazimo, da je na cesti še nekdo, ki težko hodi, da sosed potrebuje našo pomoč ali vsaj prijazno besedo.

Humanitarne organizacije (npr. društva invalidov), imajo nalogo, da

SAMSKI DOMOVI

Na zadnji seji ZK naše delovne skupnosti je bil izpostavljen kadrovske problem receptorja v samskem domu, saj je to delo menda življenjsko nevarno. Ob tem se moramo zamisliti: Ali stanujejo v samskem domu kriminalci ali delavci naše delovne organizacije? Samski dom ni država v državi, in za stanovalce veljajo enaki zakonski predpisi kot za vse druge državljane SFRJ. Kje je torej problem? Ali smo se že vprašali, kakšen odnos imamo do priseljencev iz drugih republik? Kako smo jih sprejeli v svoje okolje?

Na Ravnah imamo KUD Bratstvo. Kakšen pa je njihov program? Kultura je neverjetno širok pojem. V družbi, kot je naša, ki ustvarja pogoje za človeka vredno življenje, ne smemo pozabljati na zdrave medčloveške odnose, ki so ob obremenjenosti z nacionalnimi predsodki okrnjeni.

Med priseljenci iz drugih republik prevladujejo tisti z nižjo izobrazbo, in jasno z nižjim statusom. Imajo drugačne kulturne navade (ki pa zato niso manj vredne) od naših, kar gotovo povzroča težave pri vživljanju v novo okolje. Svojih potreb (čustvenih, seksualnih, o priznanju, samouresničitvi itd.) v veliki meri ne morejo zadovoljiti. Prosti čas po pravilu preživljajo v gostilnah, alkohol pa nam odpira ventile... Ponuja se vprašanje — zakaj so prišli? Interes je obojestranski in glede na kadrovske potrebe železarne Ravne se bo priseljevanje nadaljevalo.

Živimo v samoupravni socialistični skupnosti narodov in narodnosti. Vprašanje samskih domov torej moramo reševati po samoupravni poti, pri tem mislim na domsko samoupravo — mi pa iščemo »korenjaka«, ki naj bi skrbel za red.

Samo šave

spremljajo stanje socialne varnosti invalidnih občanov. Prizadevajo si, da bi predvsem težje invalide in nezaposlene invalide občane vključili v družbeno življenje, jih pritegnili k rekreaciji ter jim tako dokazali, da so enakopravni in koristni člani naše družbe. Osnovna naloga vseh družbenopolitičnih organizacij pa je, da ustvarimo resnično humane medsebojne odnose. Le v takšnih odnosih bomo hitreje spremenili našo miselnost in nepravilen odnos do prizadetih ljudi. Ko bomo tudi v vsakodnevnem življenju priznali, da je tisto, kar invalidi potrebujejo za enakopravno življenje in delo, njihova pravica, nam beseda invalid ne bo zbužala neugodnih občutkov.

Ob mednarodnem letu si lahko postavimo cilj, da si bomo vsak po svoje prizadevali, da bodo iz našega okolja izginile socialne in ekonomske ovire, ki danes še vedno ločujejo ljudi na invalide in neinvalidne. Načela naše samoupravne socialistične skupnosti nas obvezujejo k temu.

Terezija Škrubej,
predsednica društva invalidov
Ravne

Slika sama govori

Iz naših krajev

KS ČRNA NA KOROŠKEM:

PONOVEN DOKAZ ČLOVEŠKE SOLIDARNOSTI

19. junija je nenadoma zagorelo gospodarsko poslopje kmetov Stakneta, p. d. Pukla, v Javorju. Kljub hitri pomoči gasilcev in tamkajšnjih kmetov je poslopje, v katerem je bilo pet kmetijskih strojev, precej orodja, krme, v celoti pogorelo.

»Da človeška solidarnost res ne pozna mej, so ponovno dokazali: organizacija kmetov Ravne, krajevna skupnost Črna, vaška skupnost Javorje in tamkajšnji kmetje, saj bodo pomagali Puklu zgraditi novo gospodarsko poslopje. TOK Ravne in KS Črna bosta dali sredstva, vaška skupnost in kmetje pa bodo udarniško delali,« je povedal Marjan Lačen, predsednik sveta KS Črna.

Na zadnji seji sveta črnjanske KS, ki je bila 22. junija, je beseda predvsem tekla o sprejemanju statutarnih sklepov za delovanje KS Črna in Žerjav do volitev, ki bodo leta 1982. Delegati so osvojili osnutek za oblikovanje delovne skupnosti skupnih služb za obe krajevni skupnosti, in sicer na osnovi svobodne menjave dela.

Julija bodo v Črni in Šmelcu asfaltirali športni igrišči; s tem bodo zaključili triletno urejanje šolskih športnih igrišč. Že v jeseni pa bodo končali dela pri ureditvi klubskih prostorov za nogometni klub Črna. Črnjanski nogometaši in drugi so delali prostovoljno, sredstva pa sta prispevali tudi telesnokulturna skupnost Ravne in KS Ravne.

KS PREVALJE:

ZBORI OBČANOV V ZAMUDI

V tej krajevni skupnosti ugotavljajo, da nekoliko zamujajo pri terminskem preoblikovanju KS. KK SZDL v novih krajevnih

skupnostih Holmec, Dobja vas, Trg Prevalje in Polje Prevalje bi morale že junija sklicati zbor obččanov, na katerih naj bi razpravljali o statutih novih KS in po teritorialnem principu izvolili delegate v skupščine krajevnih skupnosti. Tako naj bi skupščino tvorilo 15 delegatov iz zaselkov oz. novih KS, 15 delegatov iz TOZD in 10 delegatov iz družbenopolitičnih organizacij in društev.

V nekaterih novih krajevnih skupnostih so zbor obččanov že sklicali, vendar so bili zaradi letnih dopustov in drugih vzrokov povsod nesklepni. V KS Dobja vas kljub nekajkratnim opozorilom še vedno niso, vsaj do konca junija ne, ustanovili KK SZDL.

KS KOTLJE:

GRADIJO PRVI STANOVANJSKI BLOK

Pred časom so porušili staro hotuljsko šolo in junija je zasebnik »Zidarstvo Rudolf« začel graditi prvi stanovanjski blok v Kotljah. Gradili ga bodo v več etapah. V prvi bo zgrajenih šest, skupaj pa 24 stanovanj. V tem delu Kotelj so že tudi pričeli regulirati strugo hudournika Hotuljka, in sicer od gradbišča stanovanjskega bloka do spomenika NOB, v dolžini 70 metrov.

Junija so delavci Stavbenika Prevalje končno sanirali zemeljski plaz, ki se je lansko jesen utrgal pri kmetu Tamšetu pod Uršljo goro.

Sicer pa ta čas v Kotljah končujejo dela pri gradnji otroškega vrtca: čistijo notranje prostore (pleskanje in polaganje zidnih tapet) in urejujejo okoličico. Predvidevajo, da bodo lahko notranje prostore pričeli opremljati že okrog 15. avgusta, saj je vsa potrebna oprema že uskladiščena v Kotljah.

KS RAVNE NA KOROŠKEM:

KLJUB DOPUSTU DEJAVNI

Komisija za statut in splošne akte pri ravenski KS je že maja izdelala osnutek statuta novih krajevnih skupnosti. Junija so o njih razpravljali v vseh KK SZDL. Po razpravah, ki naj bi se končale v prvi polovici julija, bodo v novih krajevnih skupnostih že pričeli oblikovati organe KS. Tudi za sestavo skupščin krajevnih skupnosti so že stekle dejavnosti. Tako bodo skupščine krajevnih skupnosti Javornik, Čečovje in Trg šteje 23—25 delegatov, KS Strojnska Reka pa 15. V večjih KS bo v temeljne delegacije izvoljenih 15 delegatov, v temeljno delegacijo Strojnska

Reka samo 9. V tej KS bo svet krajevnih skupnosti štel 5—7 članov, v drugih treh pa 7—9. Predvidevajo, da bodo sveti krajevnih skupnosti izoblikovani že prve dni septembra.

Tokrat je nekaj novic tudi s področja požarne varnosti in dela štaba CZ pri KS Ravne. Komisija za izdelavo načrta požarne ogroženosti je načrt že izdelala. Nekateri enote CZ so imele preglede junija, druge pa jih bodo imele šele jeseni. Štab CZ se je tudi dogovoril za takojšnjo nabavo nekaj nove opreme in orodja za enote CZ. Sicer pa na Ravnah ocenjujejo, da sta bila v prvih letošnjih mesecih najbolj delavna gasilska enota in vod za zveze, ki je organiziral tečaj o ravnanju z UKV zvezami.

Franc Rotar

PRAZNIK VAŠKE SKUPNOSTI FRANJO MALGAJ

Krajani vaške skupnosti Franjo Malgaj Dobrije — krajevna skupnost Trg — smo v nedeljo, 21. junija, imeli praznik kraja in krajanov. Zbrali smo se ob 9. uri na odbojarskem igrišču, kjer smo priredili kratek kulturni program. Pozdravni govor je imel Ludvik Kotnik. Vse udeležence je prisrčno pozdravil, še posebej pa predsednika skupščine krajevnih skupnosti Ivana Vušnika. V nadaljevanju je poudaril, da smo od ustanovitve vaške skupnosti Dobrije že precej naredili. Uredili smo si železniško postajo, na obeh avtobusnih postajališčih postavili čakalnici, uredili cestna odseka. Čaka pa nas še veliko dela. Treba bo popraviti zaščitno ograjo na mostu in urediti avtobusni izogibalščič, da bodo otroci varnejši na poti v šolo. Nadalje bo treba urediti še druge cestne odseke, ki vodijo na Tolsti vrh, Koroški Selovec in po Dobrijah. Čas je že tudi, da dobimo prometnejše cestne odseke asfaltirane. Imamo odseke, ki so morda bolj potrebni asfaltiranja kakor marsikje drugje. In nenazadnje, še danes nima vaška skupnost svojega prostora, v katerem bi brez dvoma še uspešneje delala. Program je, kot vidimo, obsežen, kako bo izvršen, pa je v veliki meri odvisno tudi od nas samih. Aktivno moramo sodelovati prav vsi krajan, pomagati predsedstvu in ga podpirati.

Najaktivnejšim članom so bila v nadaljevanju za njihovo uspešno delo v vaški skupnosti podeljena priznanja. Po svečani otvoritvi je bil organiziran turnir v odbojki. Sestavili smo tri ekipe, in sicer po starostnih kategorijah. Nastopali so: veterani, oženjeni in neozženjeni. Po pričakovanju je prvo mesto osvojila ekipa oženjenih, ki je premagala oba nasprotnika.

V popoldanskem času pa so bile na Grubarjevem vrhu organizirane rekreacijske igre s piknikom. Ves popoldan je po okoliških gozdovih odmevala pesem naših pevcev in pevk. Spretnješi so pripravljali malico, drugi pa so se na igrišču rekreirali. V malem nogometu so se med seboj pomerile ekipe Dobrij, Tol-

stega vrha in Koroškega Selovca. Zmagala je ekipa Dobrij. Kljub slabemu vremenu ni manjkalo dobre volje, vztrajali smo do večera. Sledilo je veselo slovo z željo, da se prihodnje leto dobimo še v večjem številu.

Srečko Nabernik

IZ OBČINE:

NOVOSADSKI SINDIKALISTI OBISKALI MEŽIŠKO DOLINO

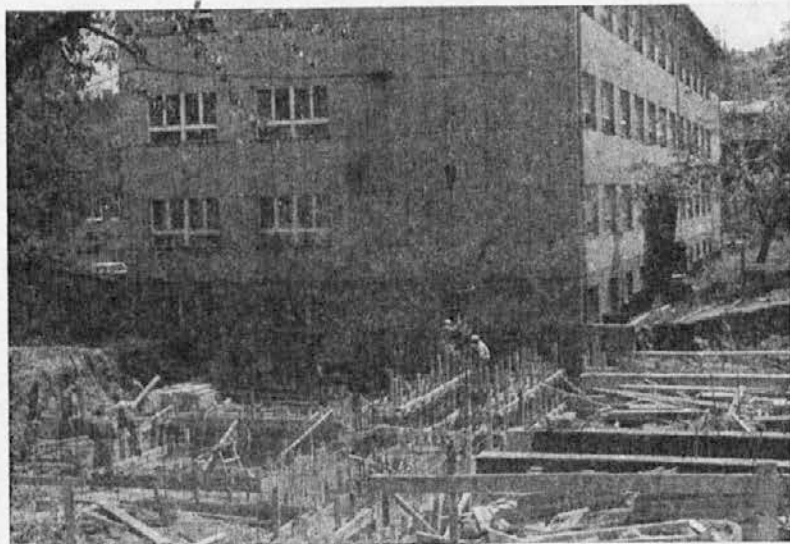
26. junija se je v ravenski občini na enodnevnem obisku mudila 40-članska delegacija predstavnikov medobčinskega sveta zveze sindikatov, občinskega sveta zveze sindikatov in mestnega sveta zveze sindikatov občine Novi Sad.

Sindikalisti iz te srbske občine so se za obisk Koroške predvsem odločili zato, ker so prav v Mežiški dolini potekali zadnji boji druge svetovne vojne, v njih pa je sodelovala tudi 52. vojvodinska partizanska brigada.

Gostje iz Vojvodine so si v Mežiški dolini ogledali nekatere kulturno-zgodovinske in druge znamenitosti (delavski muzej, Poljano, Prežihovo bajto in spomenik Prežihovemu Vorancu.) Gostitelji pa so jih popeljali tudi v Šentanel, kjer jih je predstavnik TOK Ravne seznanil o razvoju kmečkega gostinstva. Vojvodince je kmečko gostinstvo še posebej zanimalo, saj se bodo z njimi pričeli ukvarjati tudi vojvodinski kmetje.

Sicer pa so ravenski in novosadski sindikalni delavci izmenjali izkušnje pri nadaljnjem uveljavljanju samoupravljanja. Beseda je tekla tudi o izkušnjah, ki jih imajo občani ravenske občine pri vključevanju delavcev iz drugih republik v družbenopolitično in kulturno življenje. Predvsem gre tu za vzgleden in posnemanja vreden primer kulturnega društva Bratstvo.

F. Rotar

Temelji za usmerjeno izobraževanje

Ustanovili bi občinsko zvezo za tehnično kulturo

Ze dalj časa v Mežiški dolini ugotavljamo potrebo po občinski zvezi za tehnično kulturo, iz preprostega razloga, da bi v našem vsakdanjem življenju ta kultura dobila tudi ustrezno mesto. Sicer imamo društva, ki se ukvarjajo s tehniko takšne ali drugačne narave, cel kup — vendar je glavna pomanjkljivost v tem, da vsakdo nastopa za sebe, vodi svojo politiko in sprejema svoje programe ter se sam bori s težavami. Ker smo v zadnjem času zaradi resne gospodarske situacije začeli bolj spoštljivo govoriti in se drugače obnašati do proizvodnih odnosov in razmer, predvsem v industriji, smo se resno odločili, da tudi v naši občini bolj sistemsko uredimo razvoj, delovanje in določimo pomembnost tehnične kulture. Morda malo pozno, ker se vsa Koroška krajina šele prebujala na tem področju, vendar, menimo, še pravočasno. Prehod na celodnevno osemletko, programi usmerjenega izobraževanja, veliko dobrega strokovnega kadra in tudi rezultati dosedanjega dela posameznih društev so zagotovilo za uspešno sodelovanje, razvoj, nastopanje in razreševanje problema s področja tehnične kulture. Čas nam nalaga, da z vso skrbnostjo začnemo urejati ta problem, ko zmeraj bolj iščemo »domačo« pamet — inovacije, racionalizacije — ter nove oblike energijskih virov. Zagotovilo za to je vsakoravno delo z mladimi, v čem večjem številu, v zgodnjih letih življenja: kasneje je to podlaga za ljubiteljske, mentorske dejavnosti — vse skupaj pa najboljši prispevek razvoju našega sistema SLO in družbene samozasčite.

Z razvojem socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov so ustvarjeni temeljni družbeni pogoji in okviri tudi za hitrejši razvoj tehnične kulture. Njenega velikega pome-

na za gospodarski in kulturni razvoj ni mogoče zanikati. Ukvarjanje s tehniko je postalo vsakdanja, najbolj elementarna človekova potreba, saj praktično vsak človek živi sredi tehnike in je z njo tako na delu kot doma. Tehnična kultura človeka usposablja, da ni suženj tehnike, ampak njen gospodar, in da dejansko služi njegovim socialnim ciljem, da je torej sredstvo, in ne cilj.

Glede na to je razvoj tehnične kulture bistvena naloga številnih družbenih, znanstvenih in strokovnih delavcev in organizacij, pri čemer je izredno pomemben delež amaterskih organizacij za tehnično kulturo, ki so dosegle velike uspehe v razvoju tehnične kulture in tehnične ustvarjalnosti delavcev in mladine. Interes vseh delovnih ljudi za njeno delo in razvoj je večstranski: proizvodni, kulturni, telesnokulturni, vzgojno-izobraževalni in obrambni. Tega interesa nismo uresničevali v posebnih SIS; zato je bil kot način urejanja družbenoekonomskih odnosov na tem področju sprejeto načelo, da je treba programiranje, izvajanje in zagotavljanje materialne podlage uresničevati z družbenimi dogovori med nosilci omenjenih interesov, to je SIS, in drugimi nosilci ter organizacijami tehnične kulture.

Na začetku bi si zadali kot glavno nalogo ustanovitve kluba mladih tehnikov na vseh osemletkah v občini in na drugih vzgojno-izobraževalnih ustanovah — pa tudi v KS, kjer bi za to bili pogoji. Strokovno bi usposobili mentorje, predmetne učitelje, za posamezne panoge: modelarstvo, raketarstvo, kino-foto tehniko, gradbeništvo in podobno, za kar nam je republiška zveza že obljubila pomoč. Pri tem ne smemo pozabiti na mlade traktoriste, kmetijske, voznike (v okviru AMD), jadralce, jamarje, čolnarje, mlade kovinarje, varilce.

Najpomembnejše je delo s šolsko mladino: zagotovilo za pravilno usmerjenost pri šolanju, študiju pa tudi izbiri kadrov za združeno delo bodo prav ti mladi »rekrutirani«, ki bodo gradili osebnost in družbeno raven. Pri tem ne smemo prezreti tudi pedagoškega vidika: udeležba pri različnih raziskovalnih taborih bo pripomogla k oblikovanju prave socialistične osebnosti.

Prav gotovo bomo veseli, ko bomo ob proslavah, tekmovanjih in praznikih s ponosom pokazali tudi svoje dosežke, veščine in znanje.

Z MERXOM V DOHODKOVNE ODNOSE

Po široki obrazložitvi ugotovitev, stališč in sklepov konference osnovnih organizacij sindikata železarne v zvezi z družbeno prehrano so na seji v začetku junija predstavniki Merxa, tozd gostinstvo, in železarne sprejeli tri pomembne sklepe:

1. Merx, tozd gostinstvo, bo predložil tozdu družbeni standard podatke o poslovanju na področju družbene prehrane za prve tri letošnje mesece.

2. Po pregledu podatkov se bodo sestali predstavniki Merxa in družbenega standarda. Dogovorili se bodo za konkretnije sodelovanje tudi na skupnih dohodkovnih odnosih.

3. Merx bo pismeno seznanil železarno s svojim predlogom dobrega sodelovanja (kako bo izboljšal svoje storitve) in dohodkovnih odnosov. Določil bo tudi roke za izpolnitev posameznih del (končna sanacija kuhinje, utrditev notranje organizacije, cena itd.)

Merxovo pismo stališč bo obravnaval IO sindikata železarne.

Podpis pobratenja

—Zelim, da v vseh okoljih premislimo o tehnični kulturi in pomagamo pri izvajanju njenega programa. Objektivni, naravni, tehnični in materialni pogoji so dani, le navdušenje, dobro voljo rabimo,

Miroslav Paškvan,
dipl. ing. el. tehnike

PIONIRJI OŠ KOROŠKI JEKLARJI DOBILI SVOJ PRAPOR

Tudi učenci in učitelji osnovne šole Koroški jeklarji na Javorniku na Ravnah so 19. junija pripravili svečano akademijo ob sklepu šolskega leta. Na njej je po letu nadvse uspešnega delovanja pionirski odred II. in III. kongresa SKOJ dobil svoj prapor. Pokroviteljstvo nad razvitjem prapora so prevzeli delavci TOZD valjarna. Pionirjem je prapor predala Romana Škrubej, predsednica osnovne organizacije ZSMS TOZD valjarna. V ime-

nu pionirjev se je ravnemskim valjarjem zahvalila Franja Kokučnik, učenka 4. C razreda, ki je dejala:

»Pionirji osnovne šole Koroški jeklarji se toplo zahvaljujemo TOZD valjarna železarne Ravne, ki je pokrovitelj današnjega srečanja in razvitja prapora pionirskega odreda II. in III. kongresa SKOJ. Obljubljam, da bomo skrbno varovali pridobitve NOB in naše socialistične revolucije. Krepili bomo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti in čvrsto stopali po poti, ki nam jo je začrtal naš tovariš Tito. Prapor, ki smo ga danes razvili, bomo vedno varovali in nosili s ponosom, saj simbolizira našo pionirsko čast in slavno preteklost pionirjev med NOB. Obljubljam, da bomo dobri pionirji in pridni učenci. Zavedamo se namreč, da bomo le z znanjem in pravilnim odnosom do ljudi lahko koristili svoji samoupravni socialistični domovini.«

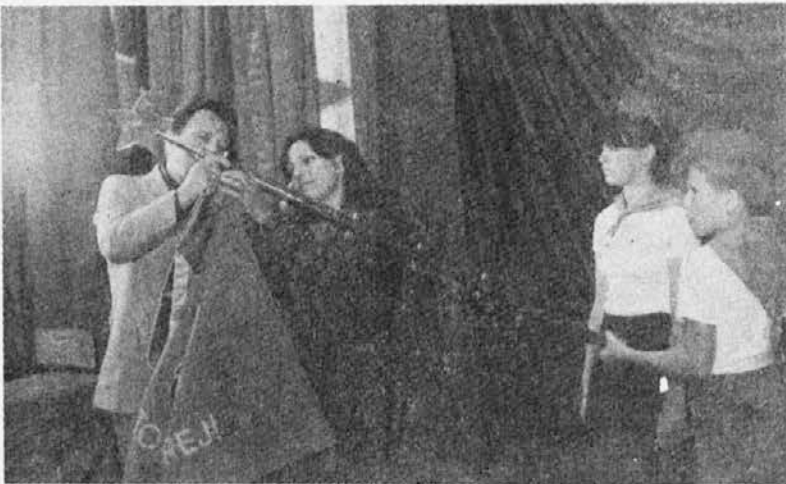
Svečane akademije in razvitja prapora se je udeležil tudi celotni kolektiv osnovne šole Ratko Mitrović iz Čačka. S to srbsko občino je ravnemska občina pobratena že nekaj let. Sedaj pa sta s podpisom listine o trajnem in živem sodelovanju sklenili pobratenje tudi obe osnovni šoli.

F. Rotar

POJASNILO UREDNIŠTVA

Naši sodelavci so nam tokrat poslali začuda dosti prispevkov. Za vse žal ni bilo prostora, zato bodo objavljeni v naslednjih številkah. Prosimo za razumevanje in potrpljenje.

Urednik

Razvitje prapora pionirskega odreda II. in III. kongresa SKOJ na OŠ Koroški jeklarji

KULTURA

IZLET KULTURNIH ANIMATORJEV

13. junija so imeli kulturni animatorji iz železarne izlet na avstrijsko Koroško. Ogledali so si cerkev Gospe Svete, prestol na Gosposvetem polju in grad Visoka Ostrova. Animatorji so s seboj povabili tudi oktet TRO. Ta je razveseljeval, da so zaploskali povsod, kjer so slišali njih lepo, ubrano petje. Na gradu Visoka Ostrova so oktetovci prav s petjem dosegli, da so tamkajšnji gostinci postregli za dinarje, o katerih spočetka niso marali nič slišati. V pčlega pol dneva je bilo vtisov precej, zaključil pa se je izlet v Šentane-lu. Vsekakor so podobni izleti še zaželeni, še posebej, če pri Viatorju naklonijo šoferja, ki zmore nasmejati ves avtobus, kot je to tokrat uspelo Marjanu Lesjaku.

Z. S.

SLIKARSKA KOLONIJA RAVNE 81

Svet slikarske kolonije se je sestel 19. 6. 1981. Glavna tema je bila slikarska kolonija Ravne 81. O njej je dogovorjeno naslednje:

— kolonija bo od 15. do 25. avgusta

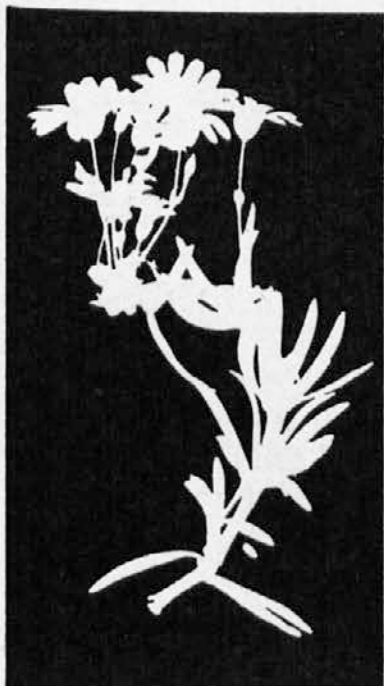
— nanjo bodo povabljeni likovni umetniki (po eden) iz bratske občine Probištip, iz slovenske Koroške, domačega društva koroških likovnikov, Dolika z Jesenic, slikarske kolonije Ljutomer in nekaj posameznikov, ki so izrazili željo, da bi oblikovali naše motive

— v času kolonije naj bi bil v Likovnem salonu razstavljen izbor del s prejšnjih slikarskih kolonij

— predviden je tudi razgovor tistih, ki jih likovna umetnost zanima, z udeleženci kolonije.

O tej kulturni akciji bomo spet pisali, ko bo bliže.

M. K.

Fotogram II

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

Z oglasne deske v delovni skupnosti KSZ je nekaj časa vabilo vse, ki se ukvarjajo s fotografijo, da prinesejo svoje najboljše za razstavo. Pobudo so dali mladi.

Odzvali so se štirje. Številka je skromna in da misliti: nas je tako malo, ki pritiskamo na sprožilec, kažemo svoje fotografije samo sorodniškemu in prijateljskemu krogu, menimo, da so naši primerki premalo umetniški? Toda — namen razstave ni bil le prikazati umetniške fotografije, ampak širše predstaviti enega naših konjčkov.

Trije razstavljalci so nam dobro znani, saj se z njihovimi fotografijami srečujemo že dolga leta v Informativnem fužinarju: Marjan Kolar je izbral nekaj primerkov na temo »Voda in les«, Zlatka Strgar je svoj izbor naslovila z »Veliki in mali«, Franc Rotar pa s »Pestri vsakdan«. Četrto in novo ime na razstavi je bil Drago Mežnar. »Iskanja« je predstavil na trdem papirju (mat karton), medtem ko so drugi uporabili mehki papir (ekstra sijajni). Vse razstavljene fotografije so bile pozitivni.

Upamo, da bodo po strojih in delih ter KSZ še v katerem tozdu ali delovni skupnosti kulturni animatorji znali posnemati zglede za take razstave. Če že ne sodelujejo, si jih delavci vsaj radi ogledajo.

H. M.

JEKLENICE O BRATSTVU

Za zadnjo številko svojih Jeklenic so učenci javoršiške osnovne šole izbrali le eno temo — bratstvo, a več inaič nanjo.

Na straneh med linorezi objavljajo spomine na obisk v pobrateni občini Čačak, v srbohrvaščini zapisane vtise vrstnikov osnovne šole Ratko Mitrović, ki so dve zimi preživel na Koroškem in intervju z Janezom Mrdavišičem, ki je bil med vojno izseljen v Srbijo. Zelo zanimivi so spisi z naslovom »Slovenija je postala njihov dom«. V njih govorijo učenci o svojih očetih in materah, ki niso slovenskega rodu. Glasilo predstavi tudi dela štirih nagradencev literarnega natečaja na temo »Borba, delo, sadovi«.

Učenci javoršiške osnovne šole so tako stopili v prijateljsko kólo in si zapovedali: »Zaplešimo, čvrsto si stisnimo dlani, da nihče ne bo mogel presekati tega našega kola, tega Titovega kola!« Pred svojo šolo so zasadili lipo — simbol slovenstva, zvestobe in prijateljstva. Vanjo so zlili »srčne želje, da bi jugoslovanski narodi še naprej v slogi in bratski ljubezni uresničevali ideje tovariša Tita.« (Misli v narekovaju so iz glasila.)

Te Jeklenice so zanimiv poskus »tematske« številke, za spremembo prav dobrodošle.

H. M.

BILTEN IN PIONIR Z OSNOVNE ŠOLE PREŽIHOV VORANC

Ob koncu šolskega leta so pionirji in mladinci OŠ Prežihov Voranc na naše uredništvo poslali kar dvoje: Bilten, pregled dela izvenučnih dejavnosti v letu 1980/81, in Pionirja, glasilo njihovega športnega društva. Prosili so nas, da o obojem pišemo.

Iz Biltene izvemo, da je bilo v 25 izvenučnih dejavnosti vključenih 585 učencev od vseh 653. Gre torej za množičnost, in prav je, da ji namenimo posebno izdajo. Nato številčno in vsebinsko predstavijo vsako organizacijo in vsak krožek, na koncu pa dodajo še mesečni pregled proslav in prireditvev, ki so jim prisostvovali.

Taka predstavitev izvenučnih dejavnosti je hvale vredna. Ne pomeni le natančnega pregleda

preteklega dela, lahko je tudi vzpodbuda in mik tistim, ki je njihovo edino šolsko delo zaenkrat le še učenje. Je tudi poziv staršem, da bi pri krožkih sodelovali kot mentorji.

Tako kot so Prežihovi osnovnošolci veseli dobrih ocen v izkazu in vseh uspehov pri izvenučnih dejavnostih, so lahko veseli in ponosni na to številko Biltene.

Tudi Pionir je vreden pohvalnih besed. Zelo zanimiva je oblika predstavljana krožkov ŠSD: intervju. Člani novinarskega krožka so o delu spraševali ali mentorje ali športnike, intervju zapisali in tako uspeli veliko bolj pritegniti našo pozornost. Se pa predvsem intervjujem pozna, da jih ni videl kdo, ki ima čut za lep in pravičen jezik. Športniki, ne pozabite, da je tudi jezik »rekvizit«, s katerim je dobro znati »igrati«!

H. M.

ABECEDA NARODNE ZAVEDNOSTI

Ob posvetovanju o rudarski opremi v železarni je osupnilo dejstvo, da so bili na sicer okusno aranžirani razstavi izdelkov našega tozda pnevmatični stroji postavljeni vsi napisi z imeni in glavnimi značilnostmi vred v srbohrvaščini; ne morda slovensko in srbsko-hrvaško ali celo samo slovensko. Potem se je izkazalo, da to ni naključje, saj za vso našo pnevmatiko nimamo niti enega prospekta v slovenščini. Na vprašanje, ali slovenskim rudnikom in kamnolomom ničesar ne prodamo, kar jim je odgovor: »Kakih 10 odstotkov.« — Torej se ne splača. (Delavci propagande in oblikovalci tu ne morejo nič, ker delajo, kar jim je naloženo).

Spomin seže kako leto nazaj. Tudi takrat smo priredili neki simpozij. Razstave ob njem sicer ni bilo, zato pa smo v naši razmnoževalnici natisnili zanj kompletno gradivo — v srbohrvaščini.

Ker javni tožilci najboljše vedo, kaj se sme in kaj ne, sem mari-borskega po telefonu prosil za poduk, kako je s tem. Kratek povzetek tega, kar je 24. 6. 1981 povedal tov. Lešnjak:

naš primer sicer ne spada med kršitve zakona ali slovenske ustave, je pa stvar etike in morale. Posebej je opomnil na skrb SZDL za slovenski jezik pa na jezikovno razsodišče.

Kako nerazčiščene pojme imamo, hkrati pa silno ohlapno narodno zavest, dokazuje tudi nedavni primer neokusnega mešanja slovenščine in srbohrvaščine na plakatu za igro »Vuk Bubalo«. Pisali bi: samo slovensko — samo srbohrvaško — dosledno dvojezično. — Razumimo tanko: bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti je zraslo iz enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja in tako tudi uspeva. Zato je prav smešno, kadar si zaradi enega gosta iz katere od bratskih republik (ki za morebitni izgovor še poslovni človek ni) cela vrsta mož lomi jezik v jugoslovaniščini, pa se nato izkaže, da lahko govorimo tudi slo-

vensko in zadošča le pojasnilo redkih manj znanih besed.

Spomnimo se, da je s temi stvarmi pred več kot 140 leti zelo na kratko opravil že Prešeren. Takrat se je težnjam po enem južnoslovanskem jeziku reklo ilirizem, Prešernova zbadljivka pa se glasi:

Bahači četvéro bolj množnih
Slave rodov
Čeh, Poljak in Ilir,
Rus svoj 'zobraziti jezik,
njih le mogočni ga rod
ima pravico pisat;
Beli Hrvat, Rusnják ne,
Slovák ne, s Slovenci ne
drugi,
tem gre, Slave pesóm,
lajati, tace lizát.

Med NOB smo stokrat in ti-sočkrat potrdili državnost našega jezika. — Potrebujemo torej razen zastave, grba in ustave še kaj, da bomo doma (ne pravim: na zagrebškem ali beograjskem velesejmu, ampak doma) naše lastne izdelke imenovali slovensko?

Vsakdo razume, da se s kupci in strokovnjaki pogovarjamo v njihovem jeziku, da tiskamo prospekte razen v srbohrvaščini še v angleščini, ruščini in nemščini. Vse to NI sporno in nima zveze s tem zapisom. Slabo postane vse skupaj šele, ko ta praksa izgubi sleherni občutek za mero.

Ali pčmisli kdaj kdo pri tem, da se naši rojaki samo 12 kilometrov od tod še borijo za pravico uporabljati slovenski jezik, mi pa svinjamo s Prešernovo in partizansko dediščino, kakor se komu zljubi.

Marjan Kolar

PREGOVORI IN REKI NA SLOVENSKEM

Sitna muha nikoli dolgo ne živi.
Vsaka kača ima svoj strup.
Vsaka ptica ljubi svoje gnezdo.
Za siromakom vsak pes laja.

REKREACIJA IN ŠPORT

POHOD »ČEZ GORO« USPEL

Nedelja, dne 14. junija 1981, bo ostala svetel spomin za slovenske železarje, ki so se udeležili planinskega pohoda »ČEZ GORO«.

Vse priprave za pohod v organizaciji železarjev z Raven so potekale skrbno in načrtovano. Od izbire poti, zadostne obveščenosti med delovnimi kolektivi z mišnimi plakati, izdaje skromnega biltena, priprave za prehrano, prevoze do varnosti za vse pohodnike.

Ze prijave udeležencev pohoda naših zunanjih sodelavcev, kakor tudi v ravenški železarni, so dale slutiti, da bo pohod res množičen.

Na dan pohoda so se ob določeni uri začele zbirati pred železarno Ravne številne družine slovenskih železarjev. Pripeljali so polni avtobusi iz Tovila Ljubljana, železarne Store, Verige iz Lesce, Plamena iz Kroke in železarne Jesenice.

nevšečnosti. Ni manjkalo smeha in dobre volje, vse naokrog veseli in zadovoljni obrazi. Vse pohodnike je v imenu izvršnega odbora konference sindikata železarne Ravne pozdravil njen predsednik tovariš Vlado Mak, z željo, da bi podobni pohodi še bolj zbližali vse slovenske železarje pri skupnih delih in naporih in tudi razvedrili v naravi.

Prehitro je minil čas za veselje in pomenek.

Stiski rok in želje, da se čimprej zopet snidemo na planinskem pohodu, so bile zadnje besede, preden smo se razšli pri Ošvenovi ridi, odkoder so avtobusi odpeljali železarje proti njihovim krajem.

Tako je bil končan pohod »ČEZ GORO«, mi pa obogateni z novimi spoznanji, novimi navezami prijateljstva in tovarištva.

FUZINAR V FINALU POKALA PZJ

27. in 28. junija 1981 je bilo v Ljubljani eno od treh predtekmovalov za pokal PZJ. Ker pravila zahtevajo, da lahko nastopi le tisto moštvo, ki v vsaki disciplini postavi na start člana in pionirja oziroma članico in pionirko, se jih je od vseh slovenskih klubov tekmovalnja udeležilo le pet (v Beogradu od srbskih celo le dva!).

Razveseljivo je, da je bil med nastopajočimi tudi močno pomajeni ravenški fužinar, še bolj pa to, da se je po zbranem številu točk uvrstil na sedmo mesto v državi in s tem v finale. Ker so klubi še sredi priprav, cilj najboljših igralcev pa je evropsko prvenstvo, rezultati seveda niso bili rekordni. Zato pa so se naši pridno uvrščali med prve tri, predvsem pa vsi nabirali točke.

Tako je bil Miran Kos prvi na 100 in 200 m hrbtno, Česnikova na 100 m hrbtno, Sovinceva na 100 in 200 m prsno ter štafeta pionirk 4 x 100 m mešano.

SINDIKALNI IZLET TOZD PNEVMATičNI STROJI

Delavci TOZD pnevmatični stroji smo se tudi letos odločili, da organiziramo enodnevni izlet. Čeprav nam je vreme zjutraj ponagajalo — deževalo je, mi tega sploh nismo občutili, saj je bilo vzdušje med vožnjo zares enkratno. K temu smo pripomogli vsi. Bili smo dobre volje, uganjali smo šale in od časa do časa tudi katero zapelj. Čas je tako hitro minil, da se sploh nismo zavedali, ko nas je šofer avtobusa opozoril, da smo prispeli do prvega cilja. Izstopili smo na parkirnem prostoru naravnega cvetličnega parka »Volčji potok«.

V parku smo videli mnogo eksotičnih in izbranih rož in okrasnega grmičevja. Tudi cvetovi lokvanja so nas privabili bliže. Ko smo obkrožili park, smo malce posedeli pred restavracijo, nato smo se odpravili naprej. Čas je hitro mineval in bili smo že v Kamniški Bistrici. Tu smo si najprej napasli oči ob izviru Bohinjske Bistrice. Ker pa so se nam že začeli oglašati lačni želodci, smo odhiteli na kosilo v lep »Planinski dom«. Bili smo zares zadovoljni. Kosilo je bilo odlično, tudi postrežba zadovoljiva. Ker pa smo si želeli ogledati še Veliko planino, so nas odpeljali tudi tja. Kupili smo karate in se po skupinah odpeljali z gondolo na vrh. Nekateri so se odločili za vožnjo s sedežnico čisto na vrh in se kaj kmalu vrnili. Namreč: gosta megla nam je onemogočila kakršnokoli razgled. Nekateri so odhiteli v hotel »Šimnovec« ker jih je preveč zeblo. Zgodilo se nam je tudi, da smo dva sodelavca izgubili na Veliki pla-

nini, vendar smo jih na srečo kaj kmalu našli. Vrnili smo se v Kamniško Bistrico, kjer se je začelo šele pravo razpoloženje. S seboj smo imeli svojo glasbo, ki nas je zabavala vse do polnoči. Gostinsko osebje nam je pripravilo večerjo v naravi, in to na raznju. Posedeli smo ob mizah in na klopih pred domom ter jedli in se zabavali. K razpoloženju so pripomogle razne družabne igre, tako da smeha in dobre volje zares ni manjkalo.

Sodelavci so bili tako zelo razigrani, da bi plesali kar celo noč. Vendar pa nas je čakala še dolga pot domov, zato smo se morali sprijazniti in se poslovi do Planinskega doma in Kamniške Bistrice.

O tem, da so se naši sodelavci zares dobro zabavali, smo se prepričali takoj po odhodu, saj je vse premagala utrujenost in marsikdo se je poglobil v spanec. Domov smo prišli od 2. do 3. zjutraj.

Bil je zares zanimiv in lep izlet, ki nam bo še dolgo ostal v spominu.

Andrej Stradovnik

KOLESARSKI PIKNIK ETS

Na seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD elektrotehnične storitve smo se dogovorili, da bo letošnji piknik nekoliko drugačen kot prejšnja leta, kolesarski.

Rečeno — storjeno. Zbrali smo se pri mladinskem domu v Strojnski Reki od ravnatelja do čistilke, upoko-jenci, otroci, žene, skratka — velika elektrikerska družina.

Po prvem okrepčilu smo se tisti, ki smo bili s kolesi, podali po cesti do približno 7 km oddaljene gostinske postojanke (po domače ji pravijo Zadnji dinar), tam smo se obrnili in se vrnili do mladinskega doma.

Spet je sledila izdatna in okusna malica, nato pa smo nadaljevali z igranjem odbojke, namiznega tenisa, badmintona itd., vse do poznih popoldanskih ur.

Vsi udeleženci (okrog 45 nas je bilo) si podobnih srečanj še želimo, saj brez dvoma utrjujejo prijateljske vezi med sodelavci.

Org. rekreacije Jakob Vidovič

2. SREČANJE KOROŠKIH PLANINCEV

Letošnjega 2. srečanja koroških planincev, bilo je 20. in 21. junija na Peci, se je udeležilo okrog 200 ljubiteljev planin iz vseh planinskih društev koroške krajine, prišli pa so tudi od drugod. Tako so se tokrat planinci že zgodaj zjutraj v soboto 20. junija srečali pred planinskim domom na Peci, kjer je svoj koncert imela rudarska godba rudnika Mežica. Zvečer pa so planinci okrog tabornega ognja zaplesali kolo. Naslednji dan je bila slavnostna seja medobčinskega odbora planinskih društev koroške krajine in razna šaljiva športna tekmovalja. F. R.

STAREJŠI ČLANI-GASILCI SO TEKMOVALI

Štab koroškega operativnega področja Ob GZ Ravne, Dravograd, Radlje in Slovenj Gradec je dne 13. 6. 1981 v parku na Ravnah izvedel občinsko tekmovalje za starejše člane, stare nad 60 let. V vsaki skupini je nastopilo 7 tekmovalcev. Tekmovali so v naslednjih disciplinah:

- vaja s hidranti
- vaja — raznoterosti
- redovne vaje.

Tekmovalja so se udeležila naslednja društva in dosegla naslednje število točk:

1. železarna Ravne	385,1 točke
2. Mežica	338,5 točke
3. Črna	286,7 točke

Za zmagovalno ekipo, ki jo je vodil poveljnik gasilskega društva železarna Ravne višji gasilski častnik Jože Lah, so nastopili naslednji gasilci — veterani:

Edvard Novinšek, desetar, Ivan Osovnikar, Drago Štekl, Hinko Papež, Leopold Jelen in Štefan Hojnik.

S to zmago se je ekipa gasilcev — veteranov železarna Ravne uvrstila v nadaljnje — to je področno tekmovalje, ki bo 27. 6. 1981 v Radljah.

RIBIČI — UPOKOJENCI NA III. REPUBLIŠKEM TEKMOVANJU

Zveza društev upokojencev Slovenije je 20. 6. 1981 priredila v Mačkovcih III. republiško ribiško tekmovalje na plovce — za upokojence. Tekmovalja se je udeležilo 27 ekip iz cele Slovenije.

Naše društvo so zastopali naslednji ribiči — upokojenci: Jože Škof, Štefan Tompa in Jakob Vajs. Vodja je bil predsednik društva upokojencev Jože Sotošek. Zmagala je ekipa iz Sevnice pred Bresternico in Senovim. Naše društvo je doseglo osmo mesto in prejelo priznanje za sodelovanje.

Tekmovalje je brezhibno organiziralo DU Senovo pod vodstvom tov. Horjaka.

Erwin Wlodyga

Kateri šampon?

Prežihove Kotlje, okrašene z zastavami in transparenti, so v lepem sončnem nedeljskem jutru pričakale številno železarsko skupnost. Dolge kolone so se vile po lepo cvetočih travnikih proti Gornjim Selam in dalje do Poštarskega doma. Po krajšem postanku se je pohod nadaljeval proti Plesivki Kopl, stezah Kozarnice in se približeval proti Gori.

Gora, lepa, posejana s spomladanskim cvetjem, je prikazala svoj pravi sijaj in vonj po cvetočih murkah.

Dolge kolone železarjev Gorenjcev, Stajercov in Korošcev so živo čebljale med seboj, si razkazovale naš lepi planinski svet. Gledali smo po vrhovih in jih spoznavali, gledali v dolino predvsem na našo ravenško železarno, si izmenjavali misli in besede o našem vsakdanjem življenju in delu v slovenskih železarnah.

Na vrhu gore, predvsem pred planinskim domom, je bil višek veselja in zadovoljstva.

Narava je priskrbelo lepo in zelo toplo vreme, tako da so vse skupine porjavale, po poldnevu pa začele zapuščati Goro in se podale po predvideni poti preko vrha, mimo Luž in dalje proti koči na Naravskih ledinah.

Naš tozd družbeni standard je s svojimi delavci priskrbel, da so bili utešeni vsi lačni in žejni. Za veselo razpoloženje je skrbel godbeni ansambel s poskočnimi vijkami, pesmijo in raznimi šaljkami. Pozabljena je bila strma pot, vročina in razne manjše

Pohoda »ČEZ GORO« se je udeležilo 740 slovenskih železarjev, in sicer iz železarne Jesenice 200, železarne Store 45, Tovila Ljubljana 33, Plamena Kropa 30, Verige Lesce 50, Kovinarstva Ljubno 1 in železarne Ravne 381.

Franc Telcer

Iz Tovila Ljubljana pa smo prejeli naslednji dopis:

Spoštovani organizatorji, dragi planinski prijatelji!

Ko se v ponedeljkovem jutru pripravljamo na delovne naloge, ki nas čakajo danes in v tem tednu, nam krepi voljo do dela in novih proizvodnih uspehov tudi lepa misel na večerajšnji pohod slovenskih železarjev čez Uršljo goro.

Ta lep izlet preko Gore, v čudovitem vremenu, v prelepem planinskem zelenju in cvetju nam bo še dolgo ostal v spominu in nam krepi zdravje in voljo. Čeprav utrujeni, se počutimo krepke, pripravljene na delovne napore.

Nepozabna so ta planinska srečanja tudi po prijetnem vzdušju, ki med nami vedno znova kuje nove in nove vezi prijateljstva in tovarištva.

Dragi prijatelji, želimo, da vsem znanim in tudi tistim tihim, marljivim organizatorjem in tovarišem »iz ozadja«, našemu vodiču, godbenikom, kuharicam itd. izrečete naše zadovoljstvo nad izredno uspešnim izletom in našo zahvalo.

KADROVSKA GIBANJA

TOZD - DEL. SKUPNOST	SKLENITI DEL. RAZMERJE			SKUPAJ	FLUKTUACIJA				SKUPAJ	PLAN. ŠTEV. DEL.	DEL. ŠTEV.	ZAP. INVAL.	ST. V POST. IK	Štev. prakt. julija
	IZ JLA	IZ ŠOLE	DRUGO		ODPOVED	BREZ ODPOV.	JLA	DRUGO						
JEKLARNA	1		5	6				1	1	357	349	13,5	9	18
JEKLOLIVARNA		1	5	6				2	2	509	516	12,11	23	69
VALJARNA			3	3				2	2	434	435	11,29	13	8
KOVAČNICA								1	1	278	270	11,52	3	16
JEKLOVLEK										104	98	16,83	2	10
KALILNICA										53	51	14,30	-	2
STROJI IN DELI										480	468	10,43	5	20
INDUSTR. NOŽI			2	2						205	201	13,00	3	13
PNEVM. STROJI										202	192	12,50	5	16
VZMETARNA								1	1	142	129	10,00	4	10
MEZALNO ORODJE					1				1	295	287	8,07	5	10
ENERGIJA					1				1	110	108	5,36	1	3
M.T.S.	2		1	3						204	204	5,94	-	23
S.G.V.			2	2						436	415	7,20	1	26
TRANSPORT	1									113	113	2,68	2	2
P.I.T.										50	49	4,0	-	5
P.P.T.		1		1						226	232	13,97	3	19
PRODJAARNA	1			1						66	64	-	1	2
KOMERCIALA		1	1	2	1				1	255	256	12,50	7	21
KONTR. KAKOV.					1				1	202	197	17,08	2	15
DRUŽB. STANDARD			1	1						47	42	7,14	-	9
DEL. SKUP. GOSP.										73	68	-	-	1
P.F.S.										42	38	2,5	-	3
DEL. SKUP. KSZ			1	1				2	2	206	209	27,94	2	13
RAČUNOVODSTVO			1	1						113	115	6	-	10
KOVINARSTVO					2				2	135	138	-	-	
ARMATURE			5	5	1				1	86	68	-	-	10
SKUPAJ	5	3	27	35	7			9	16	5423	5312	10,60	91	354

Še vedno velike potrebe po kadrih

Značilnost kadrovskih gibanj v juniju so še vedno velike potrebe po kadrih in hkrati njihovo pridobivanje. Pomanjkanje delavcev za nekatera dela v metalurških temeljnih organizacijah, v špediciji, v vzmetarni in armaturah na Muti je doseglo kritično stopnjo, saj bi za ta dela takoj potrebovali 70 novih delavcev, ne računajoč na novo fluktuacijo. Razmere so tembolj kritične zato, ker je za vse potrebe kadrovske viri isti — brezposelnost, fluktuanti od drugod, iskanci zaposlitve iz drugih republik — in kot tak silno nezanesljiv. Če primerjamo razmerje med planiranim in dejanskim številom delavcev, vidimo, da ta razlika sploh ni neugodna in da kriza v bistvu nastaja zaradi velike odsotnosti z dela in nenehne fluktuacije na določenih delih. Pri skupnosti za zaposlovanje je sicer prijavljenih prek 80 moških z območja Koroške, vendar je med njimi dobri dve tretjini težje zaposljivih. Istočasno ugotavljamo, da tudi povpraševanje kandidatov iz drugih republik upada, za druge večje akcije pa ni možnosti nastanitve. Kako neugoden čas zaposlovanja je poletje, pa nam pove tudi to, da smo organizirali uvaljalni seminar in na njega povabili 35 delavcev, ki so že bili sprejeti na komisijah. Seminarja se je udeležilo le 22 delavcev, za drugimi pa se je kljub ponovnemu vabilu na razgovor izgubila sled.

Pomanjkanju kadrov v veliki meri botrujejo tudi odsotnosti z dela, med katerimi izstopa začasna nezmožnost za delo. Ta je v prvih štirih mesecih dosegla že 9,06% na ravni DO, v proizvodnih temeljnih organizacijah pa z 10,25% v poprečju dnevno izloča z dela 389 delavcev ali 69 več kot v enakem obdobju lani. Posebej izstopajo po veliki odsotnosti zaradi začasne nezmožnosti za delo temeljne organizacije jeklolivarna, valjarna, pnevmatični

stroji, pa tudi v jeklarni je bolniška narasla za 2,31% proti istemu obdobju lani.

Da bi problem pomanjkanja kadrov čimbolj omilili, bo vsekakor treba ob maksimalni aktivnosti na področju zaposlovanja istočasno izvesti tudi naloge, ki smo jih predlagali poslovnemu odboru. Naloge smo delili na naloge v temeljnih organizacijah, delovni skupnosti za kadre in splošne zadeve in skupne naloge. Omenimo le nekatere:

- na kritična dela začasno prerazporediti delavce, na njihova dela pa v okviru možnosti učenje in študente na počitniškem delu

- poiskati dela, za katera bi zaradi njihove narave lahko sklenili delovno razmerje z ženskami oziroma na njih prerazporediti delavce, ki so v postopku za ocenitev po IK

- nadaljevati s stalnimi oglasi in s skrajšanimi postopki za sklenitev delovnega razmerja v špediciji, vzmetarni in jeklolivarni

- poostriži kontrolo bolnikov na domu

- obdelati posebne skupine za preučitev organizacije dela za odpravo ozkih grl, prav tako materiala in smotrnosti zaporedja delovnih faz.

BOLJE VREDNOTITI TEŽKA FIZIČNA DELA

V okviru razprav o spremembah in dopolnitvah na področju razporejanja osebnih dohodkov so bila izpostavljena težka fizična dela, ki naj bi jih bolje vrednotili. Ugotovili smo, da je poleg fizičnega napora za ta dela značilna še vrsta drugih negativnih dejavnikov, zaradi katerih so ta dela nepriljubljena, delavci na njih ne delajo radi, in tako prihaja do deficita oziroma pomanjkanja delavcev na teh delih.

Deficitarnost se izraža predvsem:

- v povečani fluktuaciji
- v neustreznih kadrovski strukturi
- v zmanjšanju razpoložljivega kadrovskega vira za ta dela.

To so osnovni kriteriji za iskanje in določanje deficitarnih del. Na teh kriterijih smo tudi zgradili metodo za določanje stopnje deficitarnosti posameznega dela in jo posredovali v temeljne organizacije in delovne skupnosti v javno razpravo.

SKRB ZA INVALIDE IN ALKOHO-LIKE

Od 1. 1. 1981 do 30. 6. 1981 je bilo uvedenih 56 novih zahtevkov naših sodelavcev, da bi jih ocenila invalidska komisija, od tega je bil pri 6 primerih uveden ponovni zahtevek zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja oziroma spremembe kategorije invalidnosti. Pri 3 primerih pa je bil zahtevek vložen za oceno odstotka telesne okvare.

V polletju nam je uspelo rešiti oziroma so si sodelavci pridobili po statutu SPIZ naslednje pravice:

- status delovnega invalida I. kategorije (invalidska upokožitev) 21 delavcev
- status delovnega invalida II. kategorije 9 delavcev
- status delovnega invalida III. kategorije 23 delavcev
- pravico do poklicne rehabilitacije 1 delavec
- odstotek telesne okvare 2 delavca
- invalidnost ni bila priznana 8 delavcem.

V juniju je bila končana akcija o odmeri nadomestila osebnega dohodka delovnim invalidom II. in III. kategorije. Do 30. 6. 1981 so jim bile izdane odločbe o ugotovitvah nadomestila osebnega dohodka za leto 1981, nadomestila po novem pa bodo izplačana

15. 7. 1981, skupno z osebnim dohodkom za mesec junij.

Letos smo se s strokovno službo SPIZ dogovorili, da bomo odločbe delovnim invalidom vročali v DO prek tajništva TOZD oziroma del. skupnosti (ekonomičnost postopka). Tistim delovnim invalidom, ki v letu 1981 do nadomestila niso upravičeni, pa je odločbe priporočeno dostavila strokovna služba SPIZ.

Naj še vse enkrat opozorimo na pritožbeni postopek. Delovni invalidi, ki se z ugotovitvami nadomestila ne bodo strinjali, lahko dajo pripombo pri območni delovni enoti SPIZ Ravne. Utemeljene pripombe, dane v roku enega leta po prejemu ugotovitve, učinkujejo od prvega izplačilnega dne dalje. Pripombe, dane po preteku enoletnega roka, pa od prvega naslednjega meseca po dani pripombi.

Število delavcev, zasvojenih z alkoholom, narašča — o tem pričajo različni podatki, raziskave. Alkoholizem in druge zasvojenosti postajajo pereč socialni, zdravstveni, gospodarski in družbeni problem. Alkoholizem je v največjem obsegu prisoten prav med ljudmi v obdobju največjih delovnih zmogljivosti in povzroča zmanjševanje delazmožnosti, povečujejo se napori pri delu, tveganje nesreče.

Zaradi splošne strpnosti do alkohola in popivanja začetnih alkoholikov okoli sebe ne opazimo, niti jih nimamo za bolnike. Ko pa se alkoholik zaradi svoje razvade zaplete v konflikte z okoljem ter začne psihično, telesno in socialno propadati, ga ocenjujemo z normalnimi kriteriji in zahtevami po regresivnih ukrepih.

Pot v zasvojenost je marsikdaj nespodobnost obvladovati težave v življenju. Toda opoj je slab izhod, nasprotno, je začetek poti navzdol.

Čeprav se že leta organizirano borimo proti zasvojenosti, zlasti alkoholizmu, nas naraščajoče število zasvojenec vseeno sili v še bolj intenzivno prizadevanje. Pripravljamo »Projekt

Naši upokojenci

Dragica Tesič, roj. 20. 9. 1949, v železarni od 19. 6. 1969 dalje s prekinitvijo, nazadnje v del. skupnosti KSZ kot komunalna delavka. Inval. upok. 31. maja 1981.

Franc Zagernik, roj. 18. 1. 1926, v železarni od 19. 9. 1947, nazadnje v tozdu kovačnica kot pomočnik kovača pri kladivu 1 in 2. Star. upok. 21. maja 1981.

Mihael Kotnik, roj. 30. 9. 1932, v železarni od 11. 11. 1963, nazadnje v tozdu valjarna kot transportni delavec. Inval. upok. 6. 6. 1981.

Viljem Ridl, roj. 1. 7. 1937, v železarni od 3. 11. 1951, v tozdu stroji in deli kot skoblar. Inval. upok. 10. maja 1981.

Konrad Ošlovnik, roj. 23. 1. 1924, v železarni od 5. 10. 1954 v tozdu kovačnica kot čistilec polizdelkov. Inval. upok. 8. 6. 1981.

alkoholizma in drugih zasvojenosti» ter pri tem računamo na podporo posameznih TOZD, delovnih skupnosti in zdravstvene službe.

USMERJENO IZOBRAŽEVANJE POSTAVLJA ZAHTEVNE NALOGE

Za organizacijo, razvoj in izvajanje proizvodnega dela oziroma delovne prakse učencev v usmerjenem izobraževanju imajo posebno zahtevne naloge tako vzgojno-izobraževalne organizacije kot organizacije združenega dela, vsaka zase in povezane v posebnih izobraževalnih skupnostih.

Naloge organizacije združenega dela pri izvajanju proizvodnega dela oziroma delovne prakse in naloge s področja usposabljanja in izpopolnjevanja

delavcev v proizvodnem oziroma delovnem procesu so naslednje:

- uskladiti samoupravne akte z zakonom o usmerjenem izobraževanju
- zagotoviti kadrovske pogoje; to pomeni: izbrati strokovno in moralno ustrezne izvajalce proizvodnega dela, jih imenovati in usposobiti na seminarjih
- določiti tipična — primerna dela in naloge za izvajanje proizvodnega dela oz. delovne prakse — v skladu s sprejetim učnim načrtom
- opredeliti pravice udeležencev (varstvo, nagrada, prehrana itd.)
- sprejeti samoupravni sporazum o izvajanju proizvodnega dela oz. delovne prakse
- skleniti letno pogodbo med organizacijo združenega dela in vzgojno-izobraževalno organizacijo

— izdelati izvedbene načrte za posamezna dela in naloge

— izvesti proizvodno delo oz. delovno prakso

— spremljati in vrednotiti proizvodno delo oz. delovno prakso.

— Odziv na razpis kadrovske št. pendij v železarni je bil dober. Z nekaj izjemami (VEKS — notranja trgovina in poslovna informatika, prva stopnja matalurgije, za modelnega mizarja, obratnega električarja in metalurške poklice — talilec, žarilec, kovač, livar in kalilec), ko ni bilo dovolj prijav, je za vse druge štipendije večje povpraševanje, kot je razpisanih štipendij. O podelitvi štipendij bo v juliju odločal odbor za kadre po kriterijih, ki smo jih sprejeli s pravilnikom o štipendiranju.

Ob tem je treba poudariti, da smo letos uspeli formirati oddelek za metalurško usmeritev. Prijavljenih je 31 dijakov, vendar jih večina (23) želi postati metalurški tehnik.

Novost pri podeljevanju štipendij za letošnje leto je v tem, da bomo našim štipendistom na šolskem centru Ravne v metalurški in kovinarski usmeritvi podelili štipendije za smer oz. poklic v drugem letniku (v prvem letniku pa samo za usmeritev).

Kot smo že poročali, se je letos povečalo povpraševanje po počitniškem delu in praksi, tako da smo v roku za prijavo (od 20. maja do 5. junija) sprejeli čez 600 prijav. Prijave so prihajale tudi po 5. juniju.

Glede na naravo naših temeljnih organizacij in potreb po praktikantih vsem prijavitelcem preprosto ni bilo mogoče zagotoviti dela oz. prakse. Največji problem je bil pri razporejanju osnovnošolcev in srednješolk. Glede na to smo odklonili 20 prijaviteljev. Izбира je temeljila predvsem na dveh kriterijih: zaposlenost staršev v ŽR in socialno stanje v družini.

Značilnost letošnjega počitniškega dela in prakse je prevladujoč interes za delo v proizvodnji, kjer so denarne nagrade neprimerno višje.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage mame Anice Potočnik se zahvaljujemo vsem znancem in sodelavcem, ki ste nam v najtežjih trenutkih nudili tolažbo in pomoč, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala sodelavcem TOZD kontrola kakovosti in jeklarna, g. župniku za opravljeni obred in pevcem za žalostinke.

V tihi žalosti: sinova Zmago in Lojze, hčerki Tončka in Vislava z družinami, brat Ferdo in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem 25-t in 4-t peči za izkazano pozornost in lepo darilo. Posebej se zahvaljujem delovodji tov. Andjelku Kraubergerju za lepe besede in pozornost.

Vsem še enkrat iskrena hvala, sodelavcem pa mnogo delovnih uspehov in sreče pri delu.

Alojz Visinski

ZAHVALA

Zahvalil rad bi vam se vsem, a kako naj vam vse to povem? Beseda mi iz ust ne gre, tudi roka mi okorna je, da zapisala bi vse.

Spoštujem vas, prijatelji moji, hvaležen sem vam prav za vse, kar darovali ste za me, četudi nisem več med vami, upam, da prijatelji bomo ostali.

Drago Meh

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se prisrčno zahvaljujem sodelavcem TOZD kovačnica za dragoceno darilo, ki mi bo v trajen spomin. Vsem sodelavcem želim mnogo sreče in uspeha pri nadaljnjem delu.

Franc Zagernik

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem TOZD stroji in deli ter sindikalni organizaciji za praktična spominska darila in izkazano pomoč.

Vsem želim mnogo delovnih uspehov in sreče pri nadaljnjem delu.

Vili Ridl

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj so mi ožji sodelavci obrata vzmetarna in priprave dela vzmetarna izročili lepa spominska darila. Zanje se jim iz srca zahvaljujem. Zahvaljujem se jim tudi za prijeten poslovljni večer, tov. Praprotniku pa za pohvalne besede.

Vsem sodelavcem želim še mnogo delovnega uspeha.

Peter Ruprecht

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame in babice Amalijske Zorman se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala sodelavcem TOZD valjarna, oddelek vzdrževanje armatur in valjev, in tovarne pohištva Prevalje za darovano cvetje in vence. Hvala pevcem Društva upokoencev Prevalje za žalostinke in g. župniku za poslovljne besede.

Zalujoči: sinova Ivan in Franc z družinami ter drugo sorodstvo.

Fotografije za to številko so prispevali Maruša Ugovšek in oddelek za informiranje.

Izdaja delavski svet Železarn Ravne kot 14-dnevnik v nakladi 5500 izvodov.

Ureja uredniški odbor: Jože Gruden, Sead Karadžić, Tomaž Kern, Marjan Kolar, Olga Radovič

Glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar
Telefon 861 131, int. 304

Tisk CGP Večer, Maribor
Glasiilo je po 7. točki 1. odst. 36. čl. zakona o obdavljenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni listi SFRJ, št. 33/73) in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/73 prosto plačila prometnega davka